

Diplomová práce

Jednatel ve společnosti s ručením omezeným

Tomáš Kupka

Univerzita Karlova

Právnická fakulta

Katedra obchodního práva

Téma diplomové práce: Jednatel ve společnosti s ručením omezeným

Jméno vedoucího diplomové práce: JUDr. Tomáš Horáček, PhD.

Jméno diplomanta: Tomáš Kupka

Adresa: Kálikova 1556/8, Praha 5 – Stodůlky, 155 00

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Tomáš Kupka

V Praze dne 6.6.2007

Obsah:

Kapitola 1. – Úvod	7
Oddíl A. – Předmluva	7
Oddíl B. – Kdo je to jednatel	7
Oddíl C. – Povaha jednatele jako statutárního orgánu	8
Kapitola 2. – Vznik funkce jednatele	9
Oddíl A. – Obecně ke vzniku funkce	9
Oddíl B. – Vznik funkce jednatele při vzniku společnosti	9
Oddíl C. – Vznik funkce jednatele během existence společnosti	12
Oddíl D. – Jmenování jednatele soudem	15
Kapitola 3. – Předpoklady pro vznik funkce jednatele	17
Oddíl A. – Obecně	17
Oddíl B. – Zákonné předpoklady	18
Oddíl C. – Zvláštní předpoklady	20
Oddíl D. – Cizinci jako jednatelé	21
Kapitola 4. – Smlouva o výkonu funkce	23
Oddíl A. – Obecně	23
Oddíl B. – Smlouva o výkonu funkce	25
Oddíl C. – Úplatnost funkce jednatele	29
Kapitola 5. – Formování vůle společnosti	33
Oddíl A. – Obecně	33
Oddíl B. – Vlastní formování vůle	34
Oddíl C. – Kolektiv jednatelů	36
Oddíl D. – Ochrana třetích osob	37
Kapitola 6. – Obchodní vedení	37
Oddíl A. – Obecně	37
Oddíl B. – Vlastní výkon obchodního vedení	38
Oddíl C. – Kolektiv jednatelů při obchodním vedení	39
Kapitola 7. – Jednání jednatele jako statutárního orgánu	41
Oddíl A. – Obecně	41

Oddíl B. – Před vznikem společnosti	42
Oddíl C. – Během existence společnosti	44
Oddíl D. – Vnitřní omezení	45
Oddíl E. – Prokurista	47
Oddíl F. – Zastoupení	48
Kapitola 8. – Některé aspekty funkce jednatele	50
Oddíl A. – Obecně	50
Oddíl B. – Zákaz konkurence	50
Oddíl C. – Vnitřní obchodování (§ 196a)	51
Oddíl D. – Právo na informace	52
Oddíl E. – Důsledky nedodržení pokynů a odpovědnost	53
Kapitola 9. – Zánik funkce jednatele	54
Oddíl A. – Zánik funkce obecně	54
Oddíl B. – Smrt jednatele	54
Oddíl C. – Odstoupení z funkce	56
Oddíl D. – Odvolání jednatele	60
Oddíl E. – Ztráta předpokladů pro výkon funkce	62
Oddíl F. – Zánik společnosti	62
Kapitola 10. – Závěr	63
Oddíl A. – Shrnutí	63
Oddíl B. – Možné závěry	65

Použité právní předpisy:

ObchZ či paragraf bez jakéhokoliv bližšího určení právního předpisu je Obchodní zákoník – zákon č. 513/ 1991 Sb., v platném znění;

OZ či Občanský zákoník – zákon č. 40/ 1964 Sb., v platném znění;

Návrh nového Občanského zákoníku – uveřejněno na www.juristic.cz
referenty Prof. JUDr. et Dr. Karel Eliáš, Doc. JUDr. Michaela Zuklínová, CSc.;

OSŘ či Občanský soudní řád – zákon č. 99/ 1963 Sb., v platném znění;

ŽZ či Živnostenský zákon – zákon č. 455/ 1991 Sb., v platném znění;

Nařízení Rady (EHS) č. 1612/ 68 ze dne 15.října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství (ve znění pozdějších změn – tzv. konsolidované znění);

Směrnice Rady (EHS) č. 68/ 151 ze dne 9.března 1968 o koordinaci ochranných opatřeních, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnosti těchto opatřeních (tzv. První směrnice o obchodních společnostech);

Zákon č. 40/ 1993 Sb., v platném znění, o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky;

Zákon č. 435/ 2004 Sb., v platném znění, o zaměstnanosti;

Zákon č. 326/ 1999 Sb., v platném znění, o pobytu cizinců na území České republiky;

Vyhláška č. 250/ 2005 Sb., o závazných formulářích na podávání návrhů na zápis do obchodního rejstříku;

Při zpracování této diplomové práce bylo vycházeno z právních předpisů platných v květnu 2007.

Použité zkratky:

Společnost – společnost s ručením omezeným.

Kapitola 1. – Úvod

Oddíl A. – Předmluva

Téma své diplomové práce jsem si vybral záměrně. Jednak jsem chtěl prohloubit své znalosti v některých z právní oblastí, které mě baví a kterými bych se chtěl v budoucnu zabývat, a dále byla to má snaha pochopit některé aspekty výkonu funkce jednatele s nimiž jsem již měl možnost se setkat.

V diplomové práci jsem se proto snažil shrnout dosavadní poznatky teorie i praxe, přičemž jsem na několika místech vyřkl svůj názor, na vždy souhlasný s dosud publikovanými pracemi. Taktéž jsem se snažil odpovědět na otázky či situace, dosud v praxi nejednoznačně řešené. Současně jsem se i pokusil nastínit ideální stav, který může být přeneseně vzato návrhem na řešení určitých situacích.

V práci jsem hodnotil jednatele nejenom z pohledu Obchodního zákoníku, ale pokusil jsem se najít řešení či souvislosti ohledně výkonu funkce i v jiných právních předpisech, včetně Evropských.

Oddíl B. – Kdo je to jednatel

Hned na začátku bychom si měli ujasnit, kdo je to jednatel. Obchodní zákoník v § 133 odstavci prvním jen říká, že statutárním orgánem společnosti je jeden nebo více jednatelů. Dále se však pojmem jednatele zabývá v tom smyslu, že říká, co je jeho povinností, potažmo co je jeho právem. V tomto směru není o moc přesnější ani Občanský zákoník, který v § 20 odstavci prvním jen říká, že jménem právnické osoby činí právní úkony ve všech věcech její statutární orgány.

Můžeme tedy shrnout, že jednatel je statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným oprávněným, respektive povinným, jednat jménem společnosti ve všech věcech a dále že s výkonem funkce jednatele jsou spojeny určité povinnosti a práva stanovená zejména v Obchodním zákoníku.

Oddíl C. – Povaha jednatele jako statutárního orgánu

Dále bychom se v hned v úvodu měli zamyslet nad povahou statutárního orgánu z toho pohledu, zda jde o kolektivní orgán či nikoliv. Na první pohled by se toto mohlo zdát zbytečné, jelikož Obchodní zákoník mluví velmi často jen o jednatele. Na druhé straně si ale musíme uvědomit, že počet jednatelů není v Obchodním zákoníku určen nějakým přesným počtem, jen konstatováním, že společnost musí mít minimálně jednoho jednatele. V této souvislosti bychom ještě měli vzít v potaz, že společníci mohou určovat způsob rozhodování jednatelů, což také může ovlivnit úvahu, zda má společnost s ručením omezeným statutární orgán individuální, zde rozuměj, zda každý jednotlivý jednatel je sám o sobě statutárním orgánem, anebo zda má společnost (v případě více jednatelů) jeden kolektivní statutární orgán. Úvahou o kolektivním statutárním orgánu se však má cenu zabývat jen v případě, že společnost má jednatelů dva a více.

Na jedné straně tak stojí názor, že pokud má společnost více jednatelů, tak že se jedná o orgán kolektivní a na druhé straně je tu názor, že každý z jednatelů je samostatným statutárním orgánem.

Osobně se spíše přikláním ke druhému názoru z toho důvodu, že jsou to právě společníci, kteří určují, kolik jednatelů bude mít společnost. Pokud společníci určí, že společnost má jen jediného jednatele, pak je tento jediný jednatel sám o sobě statutárním orgánem a pochybnosti nevznikají. Jiná situace nastane, když společenská smlouva určí, že společnost má více jednatelů. I přesto bych se přikláněl k názoru, že každý z jednatelů je statutárním orgánem. K této úvaze mě vedou následující poznatky. Když je jednání jednatelů omezeno, například společenskou smlouvou nejčastěji určující oblasti působnosti jednotlivých jednatelů či určení způsobu jejich jednání, nebo pokynem valné hromady, tak i přesto mohou jednatele jednat do samostatně, individuálně, nezávisle na ostatních jednatelech a platně tak zavazovat společnost.

Kapitola 2. – Vznik funkce jednatele

Oddíl A. – Obecně ke vzniku funkce

K tomu, abychom mohli mluvit o výkonu funkce jednatele a dalších věcech v souvislosti s výkonem funkce jednatele, musíme si něco říci o vzniku funkce jednatele.

Ohledně vzniku funkce jednatele je nutno vést v patrnosti, že společnost musí mít jednatele už při svém vzniku. Současně je nutno si uvědomit, že jednatelem nemůže být úplně každý. Tedy společnost musí mít nejen jednatele, ale tento jednatel musí splňovat i určité předpoklady bez nichž nemůže vykonávat funkci jednatele. Stejně tak je ale nutno vzít v potaz, že i během trvání společnosti může zaniknout funkce konkrétního jednatele. To ale neznamená, že by zanikala funkce jednatele jako taková, funkce jednatele nemůže zaniknout během trvání společnosti. Zaniknout může jen oprávnění určité, konkrétní osoby vykonávat uvedenou funkci.

Oddíl B. – Vznik funkce jednatele při vzniku společnosti

Při vzniku společnosti s ručením omezeným musíme počítat s určitou odlišností vzniku funkce jednatele danou právě povahou vzniku samotné společnosti. Z toho vyplývá, že pro jednatele ustanovené do funkce při vzniku společnosti se použije trochu jiných postupů než pro jednatele jmenovaného během existence společnosti. Nutno si taktéž uvědomit, že zakladatelem, tedy osobou podílející se na vzniku společnosti s cílem stát se jejím společníkem, bude některý ze společníků této vznikající společnosti. Nicméně jednatelem vznikající společnosti může být osoba odlišná od zakladatele (ů) a tím i od budoucích společníků. Proto má význam zabývat se nejenom otázkou odpovědnosti těchto zakladatelů, ale současně i okamžikem vzniku funkce

prvních jednatelů a tím odpovědnosti jednatelů vznikající společnosti. O odpovědnosti zakladatelů je blíže pojednáno níže (Kapitola 7., Oddíl B.), o vzniku odpovědnosti jednatelů je pojednáno níže v tomto oddílu.

Samotný postup při založení a vzniku společnosti s ručením omezeným se řídí obecnou úpravou platnou pro vznik obchodních společností s tím, že speciální ustanovení jen určují povinné náležitosti korporátních dokumentů a některé další náležitosti.

Založení společnosti je obecně upraveno v § 57. Uvedené ustanovení pouze předepisuje to, že společenská smlouva společnosti musí být podepsána všemi zakladateli a musí být ve formě notářského zápisu. Dále, že případná plná moc zmocnitele musí být úředně ověřena a v případě jednočlenné společnosti je společenská smlouva nahrazena zakladatelskou listinou. Tato společenská smlouva, případně zakladatelská listina, se pak zakládá do Sbírký listinⁱ.

Mezi předepsanými údaji, jež musí obsahovat každá společenská smlouva společnosti s ručením omezeným, je požadavek na identifikaci prvních jednatelů a určení způsobu, jakým jednají jménem společnostiⁱⁱ. Požadavek na identifikaci jednatelů je splněn, uvádí-li společenská smlouva jejich jméno a příjmeníⁱⁱⁱ, bydliště (z důvodu doručování písemností vztahující se nikoliv ke společnosti samotné, ale k funkci jednatele) a dále datum narození či rodné číslo^{iv}.

Mezi požadavky na identifikaci jednatelů patří i konkrétní určení jejich počtu. V minulosti se objevovali i společenské smlouvy s neurčitým počtem jednatelů, které například zněly: „*Společnost má jednoho nebo dva jednatele.*“ Toto je ale nutno považovat za značně neurčitý pojem, proto s ohledem na společníky ale i s ohledem na ochranu práv třetích osob, je v poslední době rejstříkovými soudy striktně požadováno určení přesného počtu jednatelů^v.

ⁱ Srovnej znění § 38i odstavce (1) písmeno a).

ⁱⁱ Srovnej striktně znějící ustanovení § 110 odstavce (1).

ⁱⁱⁱ Srovnej § 35 písmeno f).

^{iv} Z důvodu přesnější identifikace osob jednatelů, například v případě shody jmen.

^v Srovnej například rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové publikovaný ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek pod č. 41/1995.

K dalšímu povinnému požadavku ohledně společenské smlouvy společnosti s ručením omezeným v souvislosti s jednatelem patří i určení způsobu, jakým tito jednají jménem společnosti, přičemž tento způsob se zapisuje do obchodního rejstříku. O samotném způsobu jednání jménem společnosti, vztahu ke třetím osobám a podobně je blíže pojednáno níže (Kapitola 7.).

Je-li tedy vyhotovena společenská smlouva, kde jsou ohledně jednatele (ů) uvedeny výše zmíněné náležitosti, musí jednatele povinně podepsat návrh na zápis do obchodního rejstříku^{vi}, přičemž jejich podpisy na návrhu musí být úředně (nejčastěji notářsky) ověřeny^{vii}. V případě, že rejstříkový soud neshledá žádných nedostatků, tak provede zápis společnosti do obchodního rejstříku^{viii}. Samozřejmě k návrhu musí být přiloženy další dokumenty, tak jak to stanoví buď Obchodní zákoník sám či prováděcí vyhláška o povinných formulář a jejich přílohách.

Jestliže se tedy zakládá nová společnost, vzniká tato až dnem zápisu do obchodního rejstříku^{ix}. Jelikož se jedná o konstitutivní zápis^x, může funkce jednatele společnosti, a tím i jeho odpovědnost, vzniknout nejdříve ke dni podání návrhu na zápis. Rejstříkový soud v takovém případě provede zápis nově vznikající společnosti bez vydání rozhodnutí^{xi}, přičemž zápis je proveden ke dni uvedeném v návrhu na zápis^{xii}. Následně musí rejstříkový soud společnost, a tím i jednatele, o provedení zápisu vyrozumět^{xiii}. I když společnost vzniká ke dni podání návrhu na zápis, tak se osobně domnívám, že reálně (s ohledem na průběh rejstříkového řízení) lze o vzniku odpovědnosti jednatele hovořit až od okamžiku, kdy je mu vyrozumění o provedení zápisu doručeno^{xiv}. Důvodem, proč se domnívám, že jednatelem nevzniká zpětně

^{vi} Srovnej znění § 112 odstavce (1).

^{vii} Srovnej znění § 32 odstavce (1).

^{viii} Srovnej znění § 200da Občanského soudního řádu.

^{ix} Srovnej znění § 62 odstavce (1) první větu.

^x V tomto směru srovnej například Kurs obchodního práva – právnické osoby jako podnikatelé – Eliáš, Bartošíková, Pokorná a kol. (str. 14, C.H.Beck, Praha 2003).

^{xi} Srovnej znění § 200da zejména odstavec (3) OSŘ ve spojení s § 57 odstavec (1) věta druhá.

^{xii} Srovnej znění § 200da odstavec (6) OSŘ.

^{xiii} Srovnej znění § 200dc odstavec (1) OSŘ.

^{xiv} Srovnej znění věty druhé § 200dc odstavce (1) s větou první téhož ustanovení.

odpovědnost ke dni podání návrhu, je skutečnost, že tento nemůže vědět, zda bude zápis proveden či nikoliv^{xv}.

Oddíl C. – Vznik funkce jednatele během existence společnosti

Během existence společnosti dochází celkem běžně ke změně v osobách jednatelů společnosti, ke změnám jejich počtu, a konečně i ke způsobu jednání jednatelů jménem společnosti. Důvody změny mohou být rozličné, vždy však musí probíhat podle určitých pravidel. Stanovení pravidel je nutností z důvodu právní jistoty společníků a jednatelů, ale i třetích osob.

Ke změně jednatele bude nejčastěji docházet tak, že stávajícího jednatele valná hromada společnosti odvolá a současně jmenuje nového. K tomu blíže srovnej příslušnou pasáž uvedenou níže (Kapitola 9., Oddíl D.). Nutno poznamenat, že určení počtu jednatelů, konkrétních osob i to, jakým způsobem mají jednat jménem společnosti, patří plně do kompetence valné hromady, tedy potažmo společníků^{xvi}.

V tomto případě dochází ke změně tak, že valná hromada v jednom bodě svého programu odvolá stávajícího jednatele a v dalším bodě jmenuje nového jednatele. Samozřejmě, pro zde uvedený, základní postup musí být splněny některé předpoklady. Tím prvním je, že valná hromada musí být svolána, což by mělo být primárně záležitostí jednatele. Tím druhým je nutnost souhlasu tohoto nového jednatele.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že jednatel v pozvánce navrhne program a to v závislosti na povaze navrhovaných změn. Tedy navrhne své odvolání a současně jmenování nového jednatele.

Samozřejmě, v úvahu připadá i varianta, kdy stávající jednatel svolá valnou hromadu společnosti a v pozvánce navrhne, aby společnost jmenovala například ještě jednoho jednatele. Tedy společnost by měla ve finále jednatele dva. Stejně tak je možné, že společnost má několik jednatelů a tito, většinou

^{xv} Obdobně v tomto směru i Civilní právo procesní – Prof. JUDr. Alena Winterová a kolektiv (str. 436, Linde Praha, Praha 2006, 4. vydání).

^{xvi} Srovnej znění § 125 odstavce (1) písmeno f). Tuto pravomoc valné hromady nelze například přenést na dozorčí radu jako je toto možné u akciové společnosti.

jeden z nich, svolá valnou hromadu jejímž program bude odvolání jednoho z jednatelů a zrušení jeho funkce jednatele. Tedy ve finále bude mít takováto společnost na místo dvou jednatelů jen jednoho.

Vždy je ale nutné si uvědomit, že odvoláním a následným jmenováním dochází ke změnám v osobách jednatelů. Ze znění § 141 odstavce (1) druhé věty však vyplývá, že v případě rozhodování valné hromady o jmenování, respektive odvolání jednatele^{xvii}, nedochází ke změně společenské smlouvy. V uvedeném ustanovení jsou však stanoveny určité podmínky, které je nutné respektovat při změnách v osobě jednatele. První z nich je, že druhá věta zmíněného ustanovení předpokládá, že ke změně v osobě jednatele (ů) může dojít rozhodnutím valné hromady. Toto rozhodnutí tedy musí být učiněno na valné hromadě. Současně pro toto rozhodnutí není stanovena povinnost notářského zápisu^{xviii}. Toto rozhodnutí však slouží jako podklad pro zápis změny osoby jednatele a jako takové se zakládá do Sbírký listin^{xix}.

Ke změně společenské smlouvy však dochází v případě, že společníci rozhodnou o tom, že dojde ke zvýšení či naopak ke snížení počtu jednatelů. Ke změně společenské smlouvy zde dochází z toho důvodu, že přesný počet osob jednatelů musí být uveden ve společenské smlouvě. V takovém případě je to rozhodnutí společníků učiněné na valné hromadě společnosti, které změni společenskou smlouvu a tyto změny je tedy nutno promítnout do společenské smlouvy^{xx}. Z toho důvodu je nutno, aby v pozvánce na valnou hromadu byly též navrženy příslušné změny společenské smlouvy, ke kterým

^{xvii} Pravomoc jmenovat či odvolávat jednatele je jednou ze základních kompetencí valné hromady. Srovnej znění § 125 odstavce (1) písmeno f).

^{xviii} Uvedené ustanovení nepředepisuje notářský zápis pro rozhodnutí valné hromady dle § 125 odstavce (1) písmeno f).

^{xix} Srovnej znění § 38i odstavce (1) písmeno b). Zde se mluví taktéž jen o rozhodnutí, nikoliv o jeho formě. Osobně bych však doporučil, z důvodu právní jistoty jak společníků tak odvolávaného i nově jmenovaného jednatele, aby toto rozhodnutí bylo alespoň osvědčeno notářem (rozuměj průběh valné hromady). K tomu srovnej znění notářského řádu o osvědčování valných hromad (§ 72 odstavec (1) písmeno e) ve spojení s § 77 zákona č. 358/1992 Sb.).

^{xx} Srovnej znění § 110 odstavce (1) písmeno f). Tento říká, že společenská smlouva musí obsahovat: „*jméno a bydliště prvních jednatelů...*“. Obchodní zákoník se však zmiňuje jen o prvních jednatelech, tedy těch, kteří jsou jednatelem již při vzniku společnosti. Osobně se domnívám, že uvedené ustanovení, i když to neříká výslovně, naznačuje, že jména jednatelů se do společenské smlouvy zapisují vždy. Toto samozřejmě nabrání tomu, aby valná hromada odsouhlasila změny společenské smlouvy a to tak, že v uvedeném článku společenské smlouvy ponechá to, kdo byl prvním jednatelem a v dalším, novém odstavci určí kdo je stávajícím jednatelem. Samozřejmě je nutné vhodně pozměnit formulaci prvního ustanovení, aby ze společenské smlouvy nevyplývalo, že společnost může mít například jednatelů více než byla skutečná vůle valné hromady.

má změnou v počtu jednatelů dojít. Navržení těchto změn (počtu jednatelů) dle názoru autora nebrání tomu, aby byly taktéž navrženy změny ve jménech jednatelů.

Dále je nutné si uvědomit, že (právě z důvodů změny společenské smlouvy samé ohledně počtu jednatelů) z průběhu valné hromady musí být pořízen notářský zápis.^{xxi} Tento notářský zápis se poté zakládá do Sbírký listin^{xxii}.

V souvislosti se změnou v osobě jednatele, je nutno se zmínit o souhlasu takovéto osoby se zápisem své osoby do obchodního rejstříku. Nutnost souhlasu nového jednatele vyplývá z kogentního znění § 31 odstavce (3), přičemž takovýto souhlas musí být úředně (nejčastěji notářsky) ověřen. To vyplývá z ustanovení § 141 odstavce (4) stanovící povinnost jednatele podat obchodnímu rejstříku patřičný návrh změn. Zmíněný návrh se podává pouze na formuláři s ověřenými podpisy^{xxiii}.

Konečně poslední povinností nově jmenovaného jednatele poté, co byly příslušné změny zapsány v obchodním rejstříku, bude pořízení nové znění společenské smlouvy a její rozeslání společníkům^{xxiv}.

Jelikož zápis nového jednatele do obchodního rejstříku má deklaratorní povahu^{xxv}, tak odpovědnost tohoto nového jednatele vzniká v okamžiku, kdy tento jednatel s tímto jmenováním projevil souhlas. Zápis o usnesení valné hromady^{xxvi}, nebo rozhodnutí jediného společníka v případě jednočlenné společnosti, pak slouží jako podklad pro zápis změn v obchodním rejstříku. Rejstříkový soud musí o tomto svém úkonu vydat rozhodnutí^{xxvii} ve formě usnesení, přičemž zápis se provede až po nabytí právní moci^{xxviii}.

^{xxi} Srovnej znění § 127 odstavce (4) ve spojení s § 125 odstavcem (1) písmeno d). Ke změně společenské smlouvy zde nedochází na základě skutečností dle § 141, ale na základě rozhodnutí společníků o změně společenské smlouvy. Podstatou změny dle § 141 je samotná osoba jednatele, kdežto v tomto § 125 je podstatou změny počet jednatelů.

^{xxii} Srovnej znění § 38i odstavce (1) písmeno a), kde se říká: „společenskou smlouvu ... a jejich pozdější změny“. Stejně tak i ustanovení § 141 odstavce (4).

^{xxiii} Srovnej § 32 odstavce (1).

^{xxiv} V praxi je celkem běžné, že v případě změn společenské smlouvy zajistí nově jmenovaný jednatel její rozeslání v aktuálním znění všem společníkům.

^{xxv} V tomto směru srovnej Bartošíková, Štenglová – Společnost s ručením omezeným (str. 227, C.H.Beck, Praha 2006, 2. vydání).

^{xxvi} Srovnej Přílohu č. 9. k vyhlášce č. 250/2005 Sb.

^{xxvii} Srovnej s použitím logického argumentu a contrario ustanovení § 200da odstavce (2), (3) a (4) OSŘ.

^{xxviii} Srovnej znění § 200da odstavce (6) OSŘ.

Oddíl D. – Jmenování jednatele soudem

Je taktéž možné, aby to byl soud a nikoliv společníci, kdo jmenuje nového jednatele společnosti. Možnost jmenovat jednatele soudem do jeho funkce není upravena přímo u společností s ručením omezeným, ale v ustanoveních pro akciovou společnost^{xxix}. Zde je povinnost příslušného orgánu (u společnosti s ručením omezeným je to valná hromada^{xxx}) jmenovat do tří měsíců nového jednatele a to pod sankcí zrušení společnosti^{xxxi}.

V praxi půjde o méně běžnou situaci, jejímž důvodem například může být to, že se společníci nedokážou shodnout na tom, kdo (jaká konkrétní osoba) by měl být jednatelem anebo společníci nejmenují nového jednatele při úmrtí stávajícího jednatele (k tomu blíže výklad o zániku funkce jednatele smrtí v Kapitole 9. Oddíl B.). Další problém je, že někdo musí podat soudu návrh na jmenování konkrétní osoby do funkce jednatele.

Tento navrhovatel při podání návrhu musí též označit právní zájem na jmenování. Osobně se domnívám, že tento požadavek zahrnuje dva aspekty. Navrhovatel jednak musí projevit zájem^{xxxii} na trvání společnosti samé, tedy na tom aby činnost společnosti pokračovala ve své existenci (a tím i činnosti), což činí právě podáním návrhu, a dále musí projevit vůli v tom smyslu, že určí někoho, kdo by mohl být soudem jmenován do funkce jednatele. Toto nevyklučuje, aby navrhnul sám sebe.

Soud by však měl při svém rozhodování vzít jednak v potaz, zda navrhovaná osoba splňuje obecné předpoklady pro jmenování, a dále, zda je navrhovaná osoba vhodným kandidátem pro výkon funkce v konkrétní společnosti.

^{xxix} Srovnej znění § 194 odstavce (2), na který odkazuje § 135 odstavec (2).

^{xxx} U společnosti s ručením omezeným není možné, aby byla pravomoc jmenovat jednatele delegována na někoho jiného, jako například u akciové společnosti, kde může za určitých okolností být člen představenstva jmenován dozorčí radou či samotným představenstvem.

^{xxxi} Srovnej znění § 194 odstavce (2) druhé věty.

^{xxxii} Osobně se domnívám, že právní zájem mohou mít jak společníci, tak i další osoby. V prvé řadě to budou sami členové orgánů společnosti (ostatní jednatele, členové dozorčí rady a prokurista). Dále se domnívám, že to mohou být i osoby, které stojí de facto vně rozhodování o korporátních záležitostech společnosti. Tedy takovými osobami by mohli být například zaměstnanci (z důvodu nutnosti jednat o pracovních záležitostech s někým z vedení společnosti), ale i věřitelé (z důvodu jednat s určitou osobou o řešení případných závazků). Taktéž se domnívám, že by takovou osobou mající právní zájem mohl být i stát (například pokud byl zadavatelem veřejné zakázky a má zájem na plnění od této společnosti).

Rozhodnutí soudu ve formě usnesení o jmenování konkrétní osoby pak bude podkladem pro zápis této osoby jako jednatele do obchodního rejstříku. Od tohoto okamžiku, respektive od nabytí právní moci usnesení, vzniká jednatelem odpovědnost.

Problém při jmenování jednatele soudem by mohl nastat, pokud navrhovatel navrhne osobu, která odmítá být ustanovena jako jednatel. Dle § 31 odstavce 3 je totiž nutný souhlas k zápisu určité osoby do obchodního rejstříku. Tedy, navrhovatel musí společně s návrhem na jmenování jednatele doložit i ověřený souhlas této osoby. Osobně se domnívám, že v případě nepředložení takového souhlasu navrhovaného jednatele by soud měl zmíněný návrh v řízení odmítnout z důvodu nedoložení právě tohoto souhlasu^{xxxiii}.

Další problém, který vyvstává v souvislosti se jmenováním jednatele soudem, je ten, že se takovýto jednatel jmenuje jen na dobu, než bude zvolen nový jednatel^{xxxiv}. Problémem je, že Obchodní zákoník neurčuje, jak dlouhá by měla být tato doba. Osobně se domnívám, že jednatel by v takovémto případě měl bez zbytečného odkladu, poté co byl soudem jmenován, respektive co usnesení nabylo právní moci, svolat valnou hromadu společnosti^{xxxv}, přičemž v programu by měl navrhnout své odvolání a současně navrhnout jmenování nového jednatele. Taktéž se domnívám, že by měl navrhnout konkrétní osobu^{xxxvi}. Stejně tak může navrhnout i sebe. V tom případě, ale musí požádat valnou hromadu o potvrzení sebe ve funkci jednatele na místo svého odvolání.

^{xxxiii} Srovnej znění § 200d písmeno e) OSŘ, které se zmiňuje o odmítnutí návrhu, pokud tento není doložen příslušnými listinami.

^{xxxiv} Srovnej znění § 194 odstavce (2).

^{xxxv} Zde by měl postupovat jako jakýkoliv jiný jednatel, přičemž by se měl řídit § 129 odstavcem (1).

^{xxxvi} To ovšem předpokládá, že je mu taková osoba známá. Dle názoru autora by v případě společnosti, kde se nejsou schopni společníci dohodnout, mohl být jednatel zajištěn výběrem pomocí personální agentury, aniž by jednatel vybočil z požadavku šetrnosti. Konečné rozhodnutí by však bylo na společnících.

Kapitola 3. – Předpoklady pro vznik funkce jednatele

Oddíl A. – Obecně

Jak již bylo výše naznačeno, ne každý se může stát jednatelem. K tomu, aby se někdo stal jednatelem, musí splňovat určité předpoklady, respektive podmínky. Tyto podmínky jsou obecně dle mého názoru dvojí druhu. Jednak to jsou podmínky osobní, personální, a jednak zákonné.

O osobní podmínky pro výkon funkce půjde v případě, kdy společníci vybírají určitou osobu. Při tomto výběru se mohou uplatnit zejména personální předpoklady pro výkon funkce^{xxxvii}, o nichž se společníci domnívají, že by mohly být pro výkon funkce důležité. Nutno dodat, že výběr konkrétní osoby na základě těchto předpokladů je čistě věcí společníků, neboť tyto nejsou zákonem požadovány. Stejně tak se při hodnocení^{xxxviii} těchto osobních předpokladů mohou projevit osobní sympatie některých společníků k některým potenciálním jednatelům.

O zákonné předpoklady pak půjde tehdy, jestliže jsou vyžadovány přímo zákonem, přičemž podmínka splnění těchto předpokladů je v zájmu nejenom společnosti samotné, ale i v zájmu jejích společníků. U jednatele, který skýtá určité záruky vyžadované zákonem, lze totiž spíše předpokládat, že se bude chovat jako řádný hospodář a bude společnosti ku prospěchu. Splnění zákonných podmínek je i v zájmu třetích osob, zejména případných obchodních partnerů společnosti. Pro ně totiž znamená jednatel často jediné pojištění se společností, s níž jsou v obchodním styku, a je-li tento jednatel dostatečně kvalitní, respektive splňuje-li určité zákonné předpoklady, znamená to pro ně mnohem více jistoty.

^{xxxvii} Například společníci mohou považovat za důležité to, že budoucí jednatel má řidičský průkaz nebo například certifikát z cizího jazyka.

^{xxxviii} Zejména u větších společností je běžné, že s výběrem pomáhá společníkům buď vlastní personální oddělení společnosti nebo personální agentura.

Oddíl B. – Zákonné předpoklady

Jako jeden z prvních předpokladů je ten, že by to měla být osoba z řad společníků^{xxxix}. Důvod je zřejmý. Jsou to právě společníci, kteří vědí, jakým směrem by se měla ubírat činnost společnosti, a proto by to měli být právě oni, kdo budou řídit společnost z nejvyšších pozic. Tento požadavek však nemusí být bezpodmínečně splněn. Obchodní zákoník totiž umožňuje, aby společníci jmenovali i jinou osobu, tedy osobu, která není společníkem, jako jednatele.

Druhým předpokladem je to, že osoba jmenovaná jako jednatel by měla být fyzickou osobou^{xl}. Nicméně, díky subsidiárnímu použití ustanovení o akciových společnostech^{xli} lze dovodit, že za určitých situací, by mohla být jednatelem i právnická osoba. Tato právnická osoba je však povinna určit, která konkrétní fyzická osoba bude vykonávat funkci jednatele a tedy bude zapsána do obchodního rejstříku^{xlii}. Tento jednatel musí dle názoru autora splňovat obecné předpoklady pro výkon funkce jednatele. Situací, kdy může být jednatelem právnická osoba je okamžik, kdy společnost nemá jednatele (například zemřel) a společnosti hrozí zrušení či společnost je v likvidaci^{xliii}.

Dále je stanoveno, že jednatelem musí být osoba starší 18ti let. Dle názoru autora musí být tato podmínka splněna u společnosti zakládané v den podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku, neboť tento zápis je konstitutivní^{xliiv}, a v den konání valné hromady u společnosti již existující. V prvním případě totiž vzniká společnost, a tím i funkce jednatele, až dnem podání návrhu na zápis, kdežto ve druhém případě už samotnou volbou provedenou společníky.

^{xxxix} Srovnej znění § 133 odstavce (3) první části věty.

^{xl} Srovnej znění § 133 odstavce (3) konec věty.

^{xli} Srovnej znění § 135 odstavce (2) odkazující na § 194 odstavce (2).

^{xlii} Srovnej znění § 35 písmeno f), část za středníkem.

^{xliii} Srovnej znění § 71 odstavce (2), který se použije kvůli odkazu obsaženém v § 194 odstavce (2).

^{xliiv} Srovnej znění § 62 odstavce (1), na druhou stranu je nutno poznamenat, že pokud má získat takovýto jednatel živnostenské oprávnění nutné k činnosti společnosti, tak mu nemůže být uděleno. Srovnej znění § 6 odstavce (1) písmeno a) Živnostenského zákona.

Dále je kogentně stanoveno, že jednatel musí být plně způsobilý k právním úkonům. Nelze tedy připustit, aby jednatelem mohla být osoba, jejíž způsobilost k právním úkonům je omezena^{xlv}.

K dalším předpokladům patří to, že takováto osoba musí být bezúhonná ve smyslu živnostenského zákona. Za takto bezúhonnou Živnostenský zákon^{xlvi} považuje tu osobu, která nebyla odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody pro trestný čin spáchaný úmyslně, za nějž byl uložen trest odnětí svobody v trvání nejméně jednoho roku, anebo nebyla odsouzena pro trestný čin, jehož skutková podstat souvisí s předmětem podnikání a to bez ohledu na to, zda byl tento trestný čin spáchaný úmyslně či z nedbalosti^{xlvii}.

Konečně, u takovéto osoby nesmí nastat skutečnost, jež by byla překážkou podle živnostenského zákona^{xlviii}. Za takovéto překážky se považuje to, jestli byl na takovouto osobu během tří předchozích let prohlášen konkurz, bylo zamítnuto prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku nebo některé obdobné, tam předvídané situace.

Ohledně posledně jmenovaného předpokladu, Obchodní zákoník tento požadavek ještě více zpřísňuje, když v § 38l stanoví, že takováto osoba nemohla být ani členem s podobným postavením jako jednatel v osobě, rozuměj jako člen statutárního orgánu, na níž byl prohlášen konkurz či toto prohlášení bylo zamítnuto pro nedostatek majetku. Uvedené však platí jen pro potencionálního jednatele, který v takovéto osobě vykonával uvedenou funkci alespoň rok před podáním příslušného návrhu.

Na druhou stranu je možné, aby takováto osoba byla, i přes tuto zákonnou překážku, ustanovena do funkce za předpokladu^{xlix}, že o tomto příslušný orgán společnosti, zde valná hromada, věděl, anebo takovýto jednatel byl nyní zvolen do funkce dvěma třetinami společníků přítomných na valné hromadě.

^{xlv} Ohledně rozdíl mezi zbavením způsobilosti a omezením způsobilosti srovnej M. Knappová, J. Švestka a kol. – Občanské právo hmotné I. (str. 162 a následující, ASPI Publishing, Praha 2002, 3. vydání).

^{xlvi} Srovnej znění § 6 odstavce (2) Živnostenského zákona.

^{xlvii} Ohledně problematiky trestných činů a skutkových podstat, úmyslu či nedbalosti srovnej příslušnou literaturu. Například příslušné kapitoly z publikace Trestní právo hmotné – obecná část od autorů O. Novotný, A. Dolenský, J. Jelínek, M. Vanduchová (ASPI Publishing, Praha 2003, 4. vydání).

^{xlviii} Srovnej znění § 8 Živnostenského zákona.

^{xlix} Srovnej podmínky stanovené v § 38l odstavci (5).

Od roku 2000, potažmo od účinnosti novely obchodního zákoníku provedenou zákonem 370/ 2000 Sb., odpadla podmínka prokázat neexistenci daňových nedoplatků. Osobně se domnívám, že takováto podmínka měla zůstat zachována, neboť její podstatou byla snaha prokázat, kdo je, respektive byl a v budoucnu tudíž zřejmě bude, schopen plnit funkci jednatele a to řádně s ohledem na daňové povinnosti společnosti.

Byla-li i přes výše zmíněné podmínky do funkce jednatele ustanovena osoba, které nespínuje výše uvedené předpoklady, tedy byla-li zvolena společníky na valné hromadě, tak takováto osoba se jednatelem nestane díky striktním ustanovením v Obchodním zákoníku¹. V případě, že by byl podán návrh na zápis takovéto osoby jako jednatele do obchodního rejstříku, tak takovýto zápis bude odmítnutⁱⁱ.

Oddíl C. – Zvláštní požadavky

V závislosti na předmětu podnikání (činnosti), který společnost vykonává, je někdy nezbytné, aby jednatel splňoval určité další předpoklady (podmínky). Tyto další předpoklady jsou označovány v Živnostenském zákoně jako „Zvláštní podmínky provozování živnosti“ⁱⁱⁱ.

Splnění těchto podmínek není nutností pro získání jednatelského oprávnění. Může však být jedním z osobních předpokladů (blíže v Oddílu A. této Kapitoly) proto, aby společníci o určité osobě uvažovali jako o budoucím možném jednatelem. Nicméně, splnění těchto dalších podmínek přímo jednatelem, anebo nějakou jinou osobou, je podmínkou k tomu, aby společnost mohla podnikat v určitém oboru či odvětví.

V této souvislosti Živnostenský zákon předpokládá, že odpovědným zástupcem bude člen statutárního orgánu právnické osoby, zde společnosti

¹ Srovnej předposlední větu § 194 odstavce (7).

ⁱⁱ Srovnej znění § 200d písmeno c), které stanoví, že návrh bude odmítnut, neobsahuje-li náležitosti stanovené zvláštním předpisem. Zvláštní předpis, tedy Obchodní zákoník, vyžaduje prokázání výše uvedených předpokladů, což osoba tyto nespínující nemůže zajistit.

ⁱⁱⁱ Srovnej § 7 Živnostenského zákona.

s ručením omezeným, tedy jednatel^{liii}. Je ovšem přípustné, aby zvláštní podmínky provozování živnosti splňoval jen jeden z několika jednatelů. Stejně tak je možné, a Živnostenským zákonem dokonce předvídané, aby tyto zvláštní podmínky splňoval tzv. odpovědný zástupce^{liv}, tedy například zaměstnanec.

Dle předmětu podnikání, kterým se společnost zabývá, může být také zvláštními zákony stanoveno, že jednatel musí splňovat podmínky stanovené právě těmito zvláštními zákony.

Oddíl D. – Cizinci jako jednatelé

Jednatelem společnosti s ručením omezeným může být taktéž cizinec, tedy osoba, která není českým státním občanem^{lv}. U takovéto osoby je pak nutné rozlišovat, zda je tento cizinec státním příslušníkem některého ze států Evropské unie nebo jiného státu tvořící Evropský hospodářský prostor, anebo zda se jedná o státního příslušníka ze třetí země.

V prvním případě, tedy tzv. euroobčana, je nutno vzít v potaz jednak příslušné smlouvy o založení Evropského hospodářského prostoru ve znění pozdějších změn a dále pak příslušné předpisy Evropské Unie. Zde se pak uplatní jedna ze základních svobod zavedená evropským právem, tedy právo volného pohybu osob^{lvi} a z něj vyplývající právo usazovat se. V tomto směru je nutno vzít v potaz také příslušné nařízení^{lvii}, které blíže rozvádí zmíněná práva euroobčanů.

V uvedeném případě se tedy euroobčan může na území České republiky usadit a zde začít podnikat a to třeba i tak, že založí společnost s ručením omezeným a případně se stane jejím jednatelem anebo je jako jednatel jmenován společníky, aniž by sám musel být společníkem. Tyto jeho práva

^{liii} Srovnej striktní ustanovení § 11 odstavce (4) písmeno b) Živnostenského zákona.

^{liv} Srovnej znění § 11 Živnostenského zákona.

^{lv} Srovnej zákon č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky.

^{lvi} Srovnej znění článku 39. „Volný pohyb – obsah“ Smlouvy o založení Evropských společenství.

^{lvii} Srovnej Nařízení Rady (EHS) č. 1612/68 ze dne 15. října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství.

dnes nemohou být omezována^{lviii} vnitrostátními předpisy. Společnost, která chce angažovat euroobčana jako svého jednatele, již také nepotřebuje získat příslušné povolení k zaměstnávání^{lix} cizinců od příslušného Úřadu práce^{lx}.

Onen euroobčan taktéž již nežádá o příslušné vízum. Nicméně, jelikož bude v České republice pobývat pravděpodobně déle než 30 dní, tak se musí ohlásit na Cizinecké polici ČR, pokud tuto povinnost nesplnil ubytovatel^{lxi}. Dále pak, na žádost tohoto euroobčana, mu Cizinecká policie ČR vydá potvrzení o přechodném pobytu na území České republiky, pokud v České republice bude přebývat déle než tři po sobě jdoucí měsíce^{lxii}. Obdobné povinnosti, tedy podání různých žádostí, se přiměřeně použijí i na rodinné příslušníky tohoto jednatele euroobčana.

Poněkud jiná je ovšem situace ve druhém případě, tedy má-li být jednatelem jmenován cizinec, který není státním příslušníkem země Evropské unie či jiné země tvořící Evropský hospodářský prostor.

Společnost v takovémto případě nemusí taktéž žádat o povolení k zaměstnávání cizinců^{lxiii}. Nicméně, tento cizinec pak musí zažádat o vízum na některém zastupitelském úřadě České republiky. Konkrétně musí zažádat o dlouhodobé vízum k pobytu nad 90 dnů^{lxiv}. Nutno ovšem dodat, že toto vízum si musí pravidelně prodlužovat anebo musí zažádat o povolení k přechodnému pobytu^{lxv}.

^{lviii} Srovnej rozsudek Evropského soudního dvora ve sporu Clean Car Autoservice GmbH/ Landeshauptmann von Wien, v němž šlo o to, že rakouská společnost s ručením omezeným, zabývající se mimo jiné provozováním autoservisu, chtěla „zaměstnat“ jako svého jednatele německého státního občana. Převzato z publikace Introduction to English and EU Law – The Free Movement of People od O. Odudu (Cambridge University Press, Cambridge University 2007).

^{lix} Zákon č. 435/ 2004 Sb. poněkud nepřesně hovoří ohledně výkonu funkce člena statutárního orgánu jako o zaměstnání. Srovnej § 85 a následující onoho zákona.

^{lx} Srovnej znění § 85 odstavce (1) ve spojení s § 86 odstavce (2) písmeno a) zákona 435/ 2004 Sb. o zaměstnanosti.

^{lxi} Srovnej znění § 93 odstavce (2) zákona č. 326/ 1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky.

^{lxii} Srovnej znění § 87a odstavce (1) písmeno a) zákona č. 326/ 1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky.

^{lxiii} Srovnej znění § 86 odstavce (2) písmeno a) zákona 435/ 2004 Sb. o zaměstnanosti.

^{lxiv} Srovnej § 17 písmeno b) ve spojení s § 30 a následující zákona 326/ 1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky. Zmíněný zákon opět nerozlišuje, jako to činil dříve, mezi zaměstnáním (tedy pracovním poměrem dle Zákoníku práce) a výkonem funkce (tedy vztahem mezi členem statutárního orgánu a společností). V tomto směru srovnej znění § 31 odstavce (2) zmíněného zákona.

^{lxv} Srovnej § 42 a následující zákona č. 326/ 1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky.

Taktéž je vhodné doplnit, že ani v jednom případě (euroobčana či občana třetího státu) neslouží tato povolení či víza jako podklad pro zápis tohoto jednatele do obchodního rejstříku a to ze dvou důvodů. Jednak nejprve se musí určitá osoba jednatelem stát, tedy nejčastěji musí být jmenována. V takovém případě pak rozhodnutí valné hromady slouží jako podklad proto, aby vznikl mezi společností a oním jednatelem určitý obchodně-právní vztah^{lxvi}. Druhým důvodem, proč nemohou být zmíněná povolení podkladem pro zápis této osoby jako jednatele do obchodního rejstříku, je to, že rozhodnutí o jmenování jednatelem je deklaratorním rozhodnutím, nikoliv konstitutivním (samozřejmě v případě již existující společnosti). V případě deklaratorního rozhodnutí pak jednatel začne vykonávat svou funkci a obchodní rejstřík toto (vznik funkce) pouze eviduje tím, že provede příslušný zápis. Z obou těchto argumentů vyplývá, že jiný výklad, tedy například závislost jmenování na vydání víza či povolení k dlouhodobému pobytu, by byl proti smyslu příslušných kogentních ustanoveních obchodního zákoníku.

Kapitola 4. – Smlouva o výkonu funkce

Oddíl A. – Obecně

Jelikož je jednatel osoba odpovědná za obchodní vedení a jednání jménem společnosti, musí být upraven poměr, právní vztah, mezi ním a společností. Nejprve je vhodné zmínit, že tento vztah se bezesbytku řídí příslušnými ustanoveními Obchodního zákoníku^{lxvii}, bez ohledu na to, zda si strany, tedy jednatel a společnost, tento vztah upravily či nikoliv. Stejně tak se Obchodního zákoníku použije i v případě, že by si strany jeho použití výslovně nedohodli (a dohodli si použití jiného právního předpisu, například Zákoníku práce, jak se

^{lxvi} Srovnej znění § 263 odstavce (3) písmeno f).

^{lxvii} Srovnej kogentní znění § 261 odstavec (3) písmeno f). Kogentnost tohoto ustanovení, a tím nemožnost vyloučit Obchodní zákoník, vyplývá z § 263 odstavec (1).

někteří v minulosti domnívali^{lxviii}), neboť se jedná o tzv. absolutní obchodně-právní vztah^{lxix}, což znamená, že Obchodní zákoník je aplikovatelný vždy.

Nutno si uvědomit, že tento vztah mezi jednatelem a společností je vztahem dvoustranným^{lxx}, tedy obě strany (jednatel i společnost) mají vůči druhé straně určitá práva, kterým odpovídají určité povinnosti druhé strany.

Z důvodů právní jistoty, zákonodárce upravil otázku vztahu mezi jednatelem a společností tak, že stanovil, jakým způsobem bude řešen tento právní poměr mezi jednatelem a společností. Obchodní zákoník stanoví obecně v § 66 odstavci (2), že na vztah mezi členem statutárního orgánu, tedy jednatelem, a společností se použije přiměřeně ustanoveních o mandátní smlouvě.

Ustanoveních o mandátní smlouvě se použijí přiměřeně v tom smyslu, že se nejedná o zastoupení^{lxxi} (jednatel není zástupcem mandanta – společnosti^{lxxii}), nýbrž jen o právní poměr mezi stranami při němž jednatel jedná jménem společnosti, nikoliv v jejím zastoupení. Nutno si také uvědomit, že ustanoveních mandátní smlouvy se užije jen v tom rozsahu, pokud Obchodní zákoník v části upravující Obchodní společnost, zejména pak akciovou společnost^{lxxiii}, či v části Obecných ustanovení nestanoví jinak.

Pro strany (jednatel i společnost) je taktéž možnost buď tento svůj vztah smluvně upravit, anebo vůbec neupravit. Ve druhém případě se však použije oněch ustanoveních o mandátní smlouvě přiměřeně v tom smyslu, že jednatel musí i přes chybějící smluvní podklad vykonávat svou funkci minimálně s péčí řádného hospodáře^{lxxiv} a plnit své další zákonem uložené povinnosti.

Na druhou stranu, při smluvní úpravě je možnost, aby si strany dohodly určité odchylky či upřesnily vzájemná práva a povinnosti. Nicméně se domnívám, že

^{lxviii} Srovnej rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 6 Cdo 108/ 92 publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí pod č. 13/ 1995.

^{lxix} K tomuto blíže srovnej S. Plíva – Obchodní závazkové vztahy (str. 23, ASPI Publishing, Praha 2006, 1. vydání).

^{lxx} M. Knappová, J. Švestka a kol. – Občanské právo hmotné I. (str. 119 a str. 153 a následující, ASPI Publishing, Praha, 2002, 3. vydání).

^{lxxi} Srovnej znění § 566 odstavce (1) se zněním § 22 odstavce (1) Občanského zákoníku, respektive § 31 odstavce (1) Občanského zákoníku v případě smluvní úpravy vztahu mezi jednatelem a společností.

^{lxxii} Srovnej znění § 133 odstavce (1).

^{lxxiii} Těch se pro společnost s ručením omezeným, jejímž statutárním orgánem je právě jednatel, se použije díky odkazujícímu ustanovení § 135 odstavci (2).

^{lxxiv} Srovnej znění § 135 odstavce (2) ve spojení s § 194 odstavcem (5) první věta. Shodně tak srovnej znění § 66 odstavce (2) ve spojení s § 567 odstavcem (1).

se není možné odchýlit od kogentních ustanoveních mandátní smlouvy^{lxxv} ani od úpravy smlouvy o výkonu. Taktéž se domnívám, že i když strany uzavřou smlouvou o výkonu funkce, mohou jí nazvat mandátní smlouvou, neboť nezáleží na názvu, ale na obsahu.

Oddíl B. – Smlouva o výkonu funkce

Podstatnými částmi mandátní smlouvy^{lxxvi}, a tedy i smlouvy o výkonu funkce, je závazek jednatele vykonávat tuto činnost osobně, dále závazek jednatele vykonávat tuto činnost řádně^{lxxvii}, dále určení záležitostí, které má jednatel zařizovat, a konečně závazek hradit jednateli náklady a zaplatit mu odměnu.

Ohledně osobního výkonu funkce je nutno poznamenat, že jednatel je povinen, na rozdíl od mandátní smlouvy, kde se může mandatář nechat zastupovat, pokud to nevyklučuje mandátní smlouva, vykonávat svou funkci jednatele osobně. Veškeré pochybnosti ohledně osobního výkonu funkce jednatelem odstranila novela Obchodního zákoníku provedená zákonem č. 370/2000 Sb. Od platnosti této novely je jednoznačné, že pokud se jednatel nechá tzv. zastupovat, tak tento zástupce nezastupuje jeho, nýbrž společnost samu. Požadavek na osobní výkon funkce jednatelem nemusí být výslovně sjednán ve smlouvě o výkonu funkce, neboť vyplývá přímo ze zákona^{lxxviii}.

Ohledně závazku vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře musíme poznamenat, že tento nemusí být nutně výslovně zmíněn ve smlouvě o výkonu funkce, neboť vyplývá přímo ze zákona. Zákon však přesně nevymezuje, co se rozumí řádnou péčí^{lxxix}. Je však obecně dovozováno, že je

^{lxxv} Srovnej znění § 566 ve spojení s § 263 odstavce (2) první část věty.

^{lxxvi} Srovnej znění § 66 odstavce (2) ve spojení s § 566 a následujícími. Obdobně v tomto směru srovnej i S. Plíva – Obchodní závazkové vztahy (str. 238 a následující, ASPI Publishing, Praha 2006, 1. vydání).

^{lxxvii} Závazky jednatele vykonávat funkci osobně a s řádnou péčí nejsou sice uvedeny v § 566 odstavci (1), ale osobně se domnívám, že jsou natolik charakteristické pro výkon funkce jednatele, že musí být považovány za podstatné části smlouvy o výkonu funkce, respektive vztahu mezi jednatelem a společností, pokud není smlouva o výkonu funkce uzavřena. Tento můj názor podporuje i to, že závazek k osobnímu výkonu funkce byl předmětem novelizace a závazek k řádné péči je stanoven jako jedna ze základních povinností jednatelů obecně.

^{lxxviii} Srovnej znění § 66 odstavce (2) věty druhé.

^{lxxix} V tomto směru srovnej § 135 odstavec (2) ve spojení s § 194 odstavec (5), který hovoří o „péči řádného hospodáře“ a § 566 odstavec (1), který hovoří o „odborné péči“. Osobně mám za to, že ten samý princip, tedy řádní péče, je shodně vyjádřen dvěma slovně odlišnými způsoby.

to péče v takovém rozsahu, který je obvyklý pro spravování vlastních věcí. Ohledně tohoto rozsahu si však musíme povšimnout, že § 567 odstavec (1), který stanoví obecně stanoví rozsah péče řádného hospodáře, je dispozitivní povahy^{lxxx}. Z toho vyplývá, že strany (jednatel a společnost) si mohou podrobněji upravit rozsah těchto povinností a tak blíže stanovit, jakým způsobem má jednatel spravovat obchodní společnost (rozuměj jednat jejím jménem a součastně jí vést). Tuto podrobnější úpravu lze jen doporučit a to ze dvou důvodů. Jednak tím, že je to svým způsobem pokyn pro jednatele, jakým způsobem má společnost spravovat. V tomto případě můžeme mluvit o formování vůle projevu společnosti (o němž je blíže pojednáno v Kapitole 5.). Dále stranám poskytuje ochranu v jejich vzájemných vztazích tím, že stanoví vzájemné mantinely při uplatňování odpovědnosti za škodu v případě porušení povinností jednatele, kterých by se dopustil tím, že překročil tyto pokyny (nepřekročitelnost ovšem není absolutní, jak je o tom blíže pojednáno v Kapitole 5.).

Další podstatnou částí smlouvy o výkonu funkce je určení záležitostí, které má jednatel vykonávat. Tato povinnost má dva aspekty. Tím prvním, vyplývajícím ze zákona, je obecný závazek jednat jménem společnosti a vést jí. Tím druhým je závazek spravovat společnost určitým způsobem. Například vyvíjet určitou činnost k nabytí konkrétní nemovitosti společnosti. Svým způsobem se jedná o projev vůle společníků, když tito stanoví, co přesně má jednatel činit. Takto přeneseně jde pak o projev finálního formování vůle společnosti (o čemž je blíže pojednáno v Kapitole 5.). Společnost, potažmo společníci, by měla ve vlastním zájmu vymezit (konkretizovat) záležitost, kterou má jednatel vykonávat. V případě, že tak společnost neučiní (ať už uzavírá s jednatelem smlouvu o výkonu funkce či nikoliv), tedy neupřesní nějakým konkrétním způsobem onu záležitost, pak se osobně domnívám, že i přes tento nedostatek nebude smlouva o výkonu funkce neplatná (i přes to, že zde není uvedena jedna z podstatných náležitostí^{lxxxi}). Záležitostí totiž v tomto

^{lxxx} Srovnej znění § 263 odstavec (1).

^{lxxxi} Domnívám se tak proto, že není povinností uzavřít smlouvu o výkonu funkce ani pro společnost, ani pro jednatele. V případě, že by pak došlo k tomu, že společnost uzavřela s jednatelem smlouvu o výkonu funkce a

případě může být výkon činnosti související s předmětem podnikání (činnosti) společnosti samotné tak, jak je tento uveden ve společenské smlouvě a tak nahrazovat chybějící ustanovení smlouvy o výkonu funkce.

Konečně poslední podstatnou náležitostí je úplatnost výkonu funkce. O úplatnosti výkonu funkce je blíže pojednáno v následujícím oddílu.

Součástí smlouvy o výkonu funkce pak velmi často budou i tzv. nepodstatné části smlouvy. Jejich nesjednání ve smlouvě o výkonu funkce nezpůsobuje neplatnost. Je však velmi vhodné, z důvodů právní jistoty stran (jednatele a společnosti) upravit tyto ve smlouvě. Mezi takovými náležitostmi bude velmi často upřesnění způsobu odstoupení z funkce (odstoupení je jedna z možností zániku funkce) a sjednání tzv. odchodného (tzv. zlatý padák, tedy peněžitá částka sjednaná pro případ ukončení funkce).

Mezi takovými nepodstatnými náležitostmi může být i sjednání doby výkonu funkce. Toto je možné díky tomu, že Obchodní zákoník pro společnost s ručením omezeným, na rozdíl od akciové společnosti, nestanoví funkční období. Osobně se domnívám, že výslovné sjednání funkční období ve smlouvě o výkonu funkce pro jednatele je možné i díky převážně dispozitivní úpravě mandátní smlouvy. Funkční období tak může být sjednáno v podstatě dvojím způsobem. Buď výslovně určením nějaké lhůty nebo pevného data, anebo tak, že je sjednána záležitost, kterou má jednatel vykonat a po jejím vykonání jeho funkce končí. Takovou záležitostí může být například zajištění výstavby tovární haly a její uvedení do provozu. Nutno si ale uvědomit, že zejména z důvodů právní jistoty třetích osob, nemůže jednatel svou funkci ukončit, tedy přestat spravovat společnost, s argumentem, že mu vypršelo funkční období. V takovém případě, by správně měl svolat valnou hromadu společnosti, aby mohl být platně odvolán z funkce anebo aby mu valná hromada prodloužila funkční období. Na druhou stranu stojí za to připomenout, že pokud ve smlouvě o výkonu funkce není sjednáno funkční období, pak se má za to, že smlouva o výkonu funkce byla uzavřena na dobu neurčitou.

nevedla záležitost (činnost jednatele), tak by byla neodůvodněně stíhána neplatností oproti společnosti, která vůbec smlouvu o výkonu funkce neuzavřela.

Poslední věcí, kterou je nutné zmínit ohledně smlouvy o výkonu funkce je samotné sjednání této smlouvy. V podstatě jde o to, kdo, kdy a jak bude smlouvu o výkonu funkce podepisovat. Je zřejmé, že jedním z podpisujících bude sám budoucí jednatel. Obchodní zákoník pak výslovně stanoví^{lxxxii}, že smlouvu musí odhlasovat valná hromada anebo že jí musí podepsat všichni společníci ručící neomezeně, což ovšem není případ společnosti s ručením neomezeným. To znamená, že valná hromada schvaluje její konkrétní znění, nikoliv nějaký formulář v němž nejsou uvedena žádná konkrétní jména či jiné, obdobné údaje. Toto neznamena, že by některý ze společníků, v praxi většinový, nebo například odstupující jednatel nemohl projednat takovou smlouvu předem, připravit ji a následně nechat schválit valnou hromadou, přičemž valná hromada může ještě v průběhu svého jednání doladit některé detaily. Toto doladění je ovšem možné jen za přítomnosti jednatele či jeho zástupce, nejčastěji zaměstnance personální agentury.

V praxi je pak celkem běžné, že poté, co valná hromada schválí^{lxxxiii} smlouvu o výkonu funkce, vyzve jednoho ze společníků, aby, v případě jediného společníka pak tento jediný společník sám, podepsal s jednatelem smlouvu o výkonu funkce. Schvalování smlouvy o výkonu funkce je záležitostí, kterou valná hromada schvaluje za přítomnosti společníků mající alespoň polovinu hlasů a to prostou většinou přítomných^{lxxxiv}, pokud společenská smlouva neurčuje jinak. O tomto schválení se taktéž nepožizuje povinně notářský zápis^{lxxxv}. Nutno taktéž poznamenat, že vznik funkce jednatele nastává v tomto případě rozhodnutím valné hromady o jmenování, respektive okamžikem nabytí právní mocí rozhodnutím o jmenování, nikoliv podepsáním smlouvy o výkonu funkce.

Pro úplnost zbývá jen dodat, že pokud je smlouva o výkonu funkce uzavřena, musí mít písemnou formu^{lxxxvi}.

^{lxxxii} Srovnej znění § 66 odstavce (2) poslední větu.

^{lxxxiii} Obchodní zákoník tuto pravomoc výslovně vyjmenovává ve výčtu pravomocí valné hromady v § 125 odstavcem (1) písmena m).

^{lxxxiv} Srovnej znění § 127 odstavec (1).

^{lxxxv} Srovnej znění § 127 odstavce (4).

^{lxxxvi} Srovnej § 66 odstavec (2) poslední větu.

Oddíl C. – Úplatnost funkce jednatele

Úplatnost je jednou z podstatných částí nejenom mandátní smlouvy, ale i smlouvy o výkonu funkce. Na jednu stranu je to podstatná náležitost, na druhou stranu se domnívám, že nemusí být výslovně obsažena ve smlouvě o výkonu funkce^{lxxxvii}.

Obchodní zákoník jen říká, že jednatel má právo na odměnu. Neříká však, jaká by měla být výše této odměny. Tedy je možné, aby jednatel vykonával svou funkci bez stanovení výše odměny. Pro takový případ Obchodní zákoník výslovně stanoví^{lxxxviii}, že jednatel má právo na odměnu ve výši, která je obvyklá za obdobnou činnost (rozuměj za výkon funkce jednatele) v době uzavření smlouvy (rozuměj v době vzniku funkce).

V této souvislosti se taktéž nabízí otázka, zda jednatel může svou funkci vykonávat bezplatně. Osobně se domnívám, že toto není možné, neboť úplatnost je jednou z podstatných náležitostí výkonu funkce jednatele. Na druhou stranu například K. Eliáš se domnívá, že toto je možné^{lxxxix}. To by ale dle mého názoru odporovalo smyslu smlouvy o výkonu funkce^{xc}, přesněji řečeno mandátní smlouvě, jejímž jedním podstatným znakem je právě úplatnost. V takovém případě (společnost si s jednatelem dohodla bezplatnost výkonu funkce) se domnívám, že by byla možná fikce, že se jednatel vzdal své odměny a tato tudíž tvoří příjem společnosti. Tato konstrukce by mohla být možná například za situace, kdy má společnost jediného společníka, který je současně jednatelem. Obdobné řešení je taktéž možné za situace, kdy se jednatel, který je současně společníkem, dohodnul s ostatními společníky,

^{lxxxvii} Takové řešení je ve smlouvě o výkonu funkce možné díky § 571 odstavce (1). Osobně se též domnívám, že by byla platná i smlouva o výkonu funkce (byla-li by uzavřena), která by neobsahovala úplatnost samotné funkce jednatele. K tomuto závěru mě vede myšlenka, že tuto úplatnost stanoví podpůrně Obchodní zákoník sám. V opačném případě (kdyby byla smlouva neplatná z důvodu jedné chybějící podstatné části) by byla ohrožena právní jistota stran.

^{lxxxviii} Srovnej znění § 571 odstavce (1), kterého se použije díky § 66 odstavci (2).

^{lxxxix} K. Eliáš – Společnost s ručením omezeným (str. 179, PROSPEKTUM, Praha 1997, 1. vydání).

^{xc} V tomto směru srovnej znění § 66 odstavce (2) ve spojení s kogentním ustanovením § 566 a následně dle § 571, zejména s odstavcem (2), který říká, že: „... vznikne mandátáři (rozuměj jednatelem) nárok na úplatu, když řádně vykoná činnost, ...“.

například ve společenské smlouvě, že dostane větší obchodní podíl než je jeho vklad^{xci}.

V souvislosti s odměnou, respektive s její výší, je nutné se ještě zmínit o tom, kdy jednateli vzniká nárok na odměnu. Musíme si totiž uvědomit, že rozhodování o odměně jednatele patří do působnosti valné hromady^{xcii}. Jsou to tedy společníci, kteří na valné hromadě rozhodují o odměně. Nabízí se též otázka, co se stane, pokud o výši odměny nerozhodnou, případně co se stane pokud schválí smlouvu o výkonu funkce^{xciii}, aniž by cokoliv zmínily o její úplatnosti a tím o odměně jednatele. V takovém případě (společníci o výši odměny nerozhodnou nebo o ní není zmínka ve smlouvě o výkonu funkce) náleží jednatelem obvyklá v době jmenování, jak je o tom pojednáno výše v tomto oddílu. Toto se uplatní i v případě, které nebude v praxi moc časté, kdy valná hromada rozhodne o odměně, aniž by stanovila její přesnou výši. Osobně se domnívám, že z důvodu předejití budoucím možným sporům o konkrétní výši, by měla valná hromada stanovit i její přesnou výši, či alespoň způsob jejího výpočtu. Ohledně stanovení konkrétní výše odměny výpočtem bych ještě uvedl, že je možné stanovit ji například i jako procentní sazbu z obrátu či z dosažených zisků či nějakým obdobným způsobem, umožňujícím výpočet konkrétní výše. Taktéž se domnívám, že valná hromada může určit, v případě, že společnost má více jednatelů, že konkrétní výše odměny jednotlivých jednatelů bude rozdílná. Důvody této rozdílnosti mohou být například osobní vlastnosti, praxe, dosažení určitých certifikátů a jiné, podobné, které umožní společnosti výkon činnosti, ke které je třeba, aby jednatel sám, namísto odpovědného zástupce, splňoval zvláštní předpoklad (výše v Kapitole 3. Oddíl C.).

Dále se domnívám, že není možné, především ve společnostech s více společníky, z nichž jeden je většinový, stanovit tuto odměnu v takové výši, že by prakticky nezbývalo nic jako zisk pro společníky (toto bude častou snahou

^{xci} Srovnej znění § 114 odstavec (2) druhou větu. Ohledně této možnosti, s obdobným názorem, je též blíže pojednáno v Kurs obchodního práva – Právníké osoby jako podnikatelé – Eliáš/ Bartošíková/ Pokorná a kolektiv (str. 60 a 190, C.H.Beck, Praha 2003, 4. vydání).

^{xcii} Srovnej znění § 125 odstavce (1) písmeno f).

^{xciii} Tato pravomoc patří do působnosti valné hromady. Srovnej znění § 125 odstavce (1) písmeno m).

většinového společníka, který je současně jednatelem). K tomuto mému závěru mě vede obecná zásada ochrany dobrých mravů, respektive přeneseně zásada poctivého obchodního styku^{xciv}.

Vedle odměny za výkon funkce (viz výše v tomto oddíle) může jednatele vzniknout právo na tantiému. Tantiémou^{xcv} se rozumí podíl členů představenstva (rozuměj jednatele) na zisku společnosti (rozuměj společnosti s ručením omezeným). Ustanoveních o tantiémě se použije díky příslušnému odkazujícímu ustanovení^{xcvi}, přičemž i v případě společnosti s ručením omezeným je nutné poznamenat dvě věci. Jednak nárok na tantiému nemá jednatel ze zákona. Dále o tantiémě, respektive o její výši, rozhoduje valná hromada^{xcvii}. Osobně se domnívám, že je taktéž možné, aby valná hromada rozhodla, že tantiéma se přidělí jednatelům, je-li jich více, v různé výši^{xcviii}. Tato výše má však svá maxima, když je stanoveno, že částka určená jako podíl na zisku, tedy i tantiéma, nesmí být vyšší, než je hospodářský výsledek účetního období snížení o některé povinné přiděly^{xcix}.

Vedle výše odměny má jednatel též právo na náhradu nákladů^c, které mu vzniknou při výkonu funkce. Vzhledem k dispozitivnosti příslušného ustanovení^{ci}, je plně na stranách, jak si dohodnou náhradu nákladů či co se za náklady bude považovat. V praxi je běžné, že jednatel dostane k dispozici například „služební“ mobil, auto atd. a tyto hradí společnost. Tyto aspekty výkonu funkce, daňové a účetní, však přesahují rámec této práce a proto zde jsou zmíněny jen okrajově.

Jednou z věcí, kterou je nutno zmínit ohledně úplatnosti funkce jednatele, je situace, kdy společnost, respektive valná hromada, odmítne jednatele přiznat

^{xciv} Srovnej § 265. Tohoto ustanovení se použije díky odkazu z § 66 odstavce (2) na mandátní smlouvu, na níž se vztahuje toto ustanovení.

^{xcv} V tomto ohledu srovnej § 178 odstavec (3).

^{xcvi} V tomto směru srovnej odkazující ustanovení § 123 odstavce (2).

^{xcvii} Jelikož se jedná o podíl na zisku, rozhoduje o tantiémě pro jednatele valná hromada dle § 125 odstavce (1) písmeno b) a nikoliv písmeno f), dle kterého rozhoduje valná hromada o odměně za výkon funkce (obdobně rozhoduje valná hromada akciové společnosti o tantiémě dle § 187 odstavec (1) písmeno f) a nikoliv písmeno g) téhož odstavce).

^{xcviii} Obdobně i I. Štenglová v Komentář Obchodní zákoník – Štenglová, Plíva, Tomsa a kol. (str. 597, C.H.Beck, Praha 2005, 10. vydání).

^{xcix} V tomto směru srovnej ustanovení § 178 odstavec (6).

^c V tomto směru srovnej znění § 572, kterého se použije díky § 66 odstavci (2).

^{ci} Ustanovení § 572 je dispozitivní, jak vyplývá z § 263 odstavce (1).

určité plnění^{ci}. Z dikce zmíněného ustanovení vyplývá, že toto odmítnutí se může týkat jen plněních, na které nemá jednatel nárok, respektive: „... na které neplyne právo z právního předpisu nebo z vnitřního předpisu, ...“. Jelikož právo na odměnu za výkon funkce plyne ze zákona, stejně jako právo na náhradu nákladů, nemůže se rozhodnutí valné hromady odmítnout tato dvě plnění, ale může odmítnout například právo na tantiému. Na druhou stranu, pokud by tato práva, na něž není nárok ze zákona, byla zakotvena ve vnitřním předpise, například ve stanovách zakotvené právo jednatele na tantiému, pak má jednatel nárok i na tuto tantiému bez ohledu na to, zda o ní valná hromada rozhodla. Jen pro úplnost poznamenávám, že s ohledem na předejití budoucím sporům je nanejvýš vhodné zakotvit toto právo obecně pro všechny členy statutárního orgánu (může se stát, že jednatel jmenovitě oprávněný ze stanov k tantiémě například zemře) a to včetně konkrétních výší jednotlivých položek.

Poslední věcí ohledně úplatnosti funkce jednatele, se kterou se lze setkat, i když velmi zřídka, je stanovení sankcí pro porušení povinností funkce jednatele. V tomto směru bych předeslal, že sankce v tomto smyslu (ve vztahu jednatele a společnosti) jsou dvojího druhu. Tím prvním je sankcionování jednatele například tím, že mu společníci na valné hromadě nepřiznají právo na tantiému. Tou druhou je možnost sjednání si například smluvní pokuty ve smlouvě o výkonu funkce, které se pak použije například při nedosažení určitého zisku či jeho poklesu zisku oproti minulým letům. Domnívám se, že toto je možné díky tomu, že Obchodní zákoník^{ciii} tuto možnost výslovně nevylučuje. Na druhou stranu nutno dodat, že mnohem častější, a dle mého názoru mnohem praktičtější, bude situace, kdy odměna bude výslovně sjednána ve smlouvě o výkonu funkce a to tak, že jednatel má nárok na určitou výši odměny jen při dosažení určitého zisku anebo přímo jako procentní sazba ze zisku, takže v případě nedosažení zisku, jednatel má

^{ci} Srovnej znění § 125 odstavce (1) písmena f) a následně § 66 odstavce (3).

^{ciii} V tomto směru srovnej převážně ustanovení o mandátní smlouvě (§ 566 a následující) a smluvní pokutě (§ 300 až 302), kterýchž obou by se mohlo použít díky ustanovení § 66 odstavci (2).

právo na odměnu, ale tato mu není vyplacena v celé výši kvůli nesplnění určitých podmínek, tedy ziskovosti společnosti.

Kapitola 5. – Formování vůle společnosti

Oddíl A. – Obecně

K tomu, aby společnost mohla existovat, se musí projevovat, což společnost s ručením omezeným činí jednak navenek, pak mluvíme o jednání společnosti, anebo dovnitř, pak mluvíme o obchodním vedení. Nutným předpokladem k tomu, aby se mohla projevit ať tím nebo oním způsobem, tedy učinit právně relevantní úkon, je nejprve nutné, aby zformovala svou vůli.

Společnost s ručením omezeným jakožto právnická osoba nejčastěji vyjadřuje svou vůli prostřednictvím jednatele, respektive jednatelů. Musíme si ale uvědomit, že vlastní projev^{civ} vůle, typicky uzavření smlouvy, je jen druhou ze dvou složek právního úkonů, i když v mnohém ohledu, zejména pro třetí osoby, tím rozhodujícím. Prvou složkou právního úkonu tak zůstává samotné zformování vůle^{civ}.

U fyzické osoby se běžně hovoří o myšlence, vnitřním přesvědčení, pohnutce. Problém však vyvstává u právnické osoby. Ta je totiž často tvořena několika fyzickými osobami, často s protichůdnými zájmy. Navíc, u společnosti nemusí být její jednatel jejím společníkem, tudíž jednateli nemusí být ani zřejmé ani myšlenky či pohnutky společníků. Stejně tak třetí osoby nemusí, a často ani nemohou, vědět o vnitřní vůli společnosti (u právnické osoby je lepší hovořit o vnitřních omezeních než o vnitřní vůli).

^{civ} V tomto směru srovnej Občanské právo hmotné I. – M. Knappová, J. Švestka a kolektiv (str. 116, ASPI Publishing, Praha 2002, 3. vydání).

^{civ} V tomto směru srovnej Občanské právo hmotné I. – M. Knappová, J. Švestka a kolektiv (str. 114, ASPI Publishing, Praha 2002, 3. vydání).

Oddíl B. – Vlastní formování vůle

Formování vůle společnosti je svým způsobem především formování vůle společníků. Ti jednak zakládají společnost, oni dále schvalují smlouvu o výkonu funkce, a konečně oni rozhodují na valné hromadě, kde udílí jednatelem pokyny. Toto jsou zhruba tři základní kroky (stupně) formování vůle společnosti.

Společníci nejprve založí společnost a teprve u takto vzniklé společnosti můžeme mluvit o primárním zformování vůle. Za primární zformování vůle můžeme považovat určení předmětu podnikání (činnosti), což je jedna z obligatorních náležitostí společenské smlouvy^{cví}, která se navíc povinně zapisuje do obchodního rejstříku^{cvii}. Tudíž můžeme říci, že společníci takto vyjádřili svou vůli nejenom podnikat skrze společnost, ale určením jejího předmětu podnikání (činnosti) určily též i primárně její vůli. Třetí osoby se pak prostřednictvím obchodního rejstříku mohou seznámit s takto vyjádřenou vůlí společnosti. Díky tomuto primárnímu zformování vůle může být vlastní vůle společnosti nepřímo formována i tak, že společně se získáním oprávnění k určité činnosti, společnost získá oprávnění i k dalším, vedlejším činnostem, než jaké byly původně zamýšleny. Například společnost mající v předmětu podnikání činnost A, bude muset splňovat podmínky stanovené zákonem, díky čemuž bude moci vykonávat i činnosti A1 a A2, případně i činnost B.

Další krok, kterým se společníci podílí na formování vůle společnosti, se děje tím, že společníci schvalují^{cviii} na valné hromadě smlouvu o výkonu funkce. Smlouva o výkonu funkce je svým způsobem mandátní smlouvou^{cix}, tudíž musí obsahovat určení záležitosti, kterou má mandatář, rozuměj jednatel, zařizovat. Tato záležitost je tak sekundárním vyjádřením vůle společnosti. Nutno dodat, že třetí osoby většinou nemají možnost se seznámit s obsahem této smlouvy. Z pohledu jednatele by záležitost měla být

^{cví} Srovnej znění § 110 odstavec (1) písmeno c).

^{cvii} Srovnej znění § 35 písmeno b).

^{cviii} Srovnej znění § 125 odstavce (1) písmeno m).

^{cix} V tomto ohledu srovnej znění § 66 odstavce (2) ve spojení s § 566.

dostatečně určitá, specifikovaná tak, aby měl jednatel určité vodítko, jakým směrem má společnost spravovat^{cx} či alespoň jakou činnost má vykonávat. Z toho důvodu se domnívám, že nepostačí tedy jen obecné ustanovení například povinnosti řádného výkonu funkce bez určení konkrétní záležitosti.

Konečně si musíme uvědomit, že jsou to společníci, kteří rozhodují na valné hromadě, čímž vykonávají svá práva, ale hlavně se takto podílí na řízení společnosti^{cxí}. Tímto řízením terciálně určují vůli společnosti. Na řízení společnosti, z pohledu formování vůle společnosti, se podílí tím, že valná hromada jednatelům udílí pokyny k jejich další činnosti. Tyto pokyny lze pak považovat za pokyny dle mandátní smlouvy^{cxii}, jimiž mandant, rozuměj společnost, určuje směr činnosti, mandatáře, rozuměj jednatele. Nutno poznamenat, že je povinností mandanta^{cxiii}, rozuměj společnosti, či přeneseně společníků, udílet jednateli pokyny k jeho činnosti. Jednatel se může od těchto pokynů odchýlit jen v naléhavém zájmu a současně jen pokud nemůže předem obdržet souhlas společníků^{cxiv}. Osobně se domnívám, že jednatel jakožto profesionál, by měl na nevhodnost pokynů upozornit společníky na valné hromadě, a pokud tito budou trvat na onom pokynu, pak by ve vlastním zájmu měl nechat poznamenat do zápisu upozornění na tuto nevhodnost pokynu. Stejně tak by měl společníky upozornit, že jemu udělený pokyn na valné hromadě není v souladu se záležitostí (předmětem) stanovenou v jeho smlouvě o výkonu funkce. V takovém případě by měl společníky opět vyzvat k novému rozhodnutí nebo minimálně z důvodu zbavení se své odpovědnosti trvat na zápise tohoto pokynu do zápisu usnesení valné hromady.

^{cx} V tomto směru rovněž Obchodní závazkové vztahy – Stanislav Plíva (str. 239, ASPI Publishing, Praha 2006, 1. vydání).

^{cxí} Srovnej znění § 12 odstavec (1).

^{cxii} Srovnej znění § 567 odstavec (2).

^{cxiii} V tomto směru rovněž Obchodní závazkové vztahy – Stanislav Plíva (str. 240, ASPI Publishing, Praha 2006, 1. vydání).

^{cxiv} Srovnej znění § 567 odstavec (3).

Oddíl C. – Kolektiv jednatelů

Některé zvláštní situace při formování vůle společnosti mohou nastat, když má společnost dva a více jednatelů. Jednatelé se totiž svým způsobem podílejí na formování vůle společnosti jednak tím, že jsou často jejími zakladateli či společníky později společníky. Dále se jednatelé podílejí na formování vůle i tím, že předkládají společníkům na valné hromadě podklady pro jejich rozhodnutí nebo organizují svolání valné hromady a v pozvánce vymezí program. To jsou celkem časté faktory, které ovlivňují formování vůle společnosti. Situace se však často zkomplikuje, pokud má společnost více jednatelů.

V případě, že má společnost více jednatelů, je celkem běžné, že tito mají ve smlouvě o výkonu funkce jinou záležitost, nebo těmto jsou uděleny valnou hromadou různé pokyny, či tito se neshodnou ve výkladu těchto pokynů.

V případě, že mají jednatelé ve smlouvě o výkonu funkce jinou záležitost (například první marketing, druhý výrobu), neznamená to, že by měli spravovat společnost každý jinak. Jednatelé jsou totiž povinni spravovat společnost v jejím zájmu, který je jim znám. K tomu je nutné, aby jednatel znal smlouvu o výkonu funkce ostatních jednatelů^{cxv} a mohl tak spravovat společnost nejenom ve shodě se svou smlouvou o výkonu funkce, ale i se smlouvou o výkonu funkce ostatních jednatelů. Z uvedeného vyplývá, že jednatelé jsou tak povinni jednat v souladu se zájmy společnosti, které jsou jim známy a podle nich zařizovat záležitosti společnosti.

Jiná je situace, kdy společnost uloží jednatelům jen obecný pokyn, aniž by ho blíže rozváděla, anebo se ukáže, že plnění jejích pokynů by bylo protichůdné, anebo si jednatelé vykládají pokyny každý po svém. V takovém situaci lze doporučit, pokud se nedohodnou či se jim nepodaří určit, co bylo

^{cxv} V tomto směru srovnej § 567 odstavec (2): „... v souladu s jeho zájmy, které mandatář zná nebo musí znát.“ Nesdělení zájmů by tedy mohlo být považováno za porušení povinnosti společnosti sdělit poskytnout jednatelem informace nutné ke spravování společnosti, a dle mého názoru, by to mohl být liberační důvod proti nároku společnosti za případnou škodu (k tomu srovnej příslušné pasáže níže).

smyslem pokynu, aby svolali společníky na valnou hromadu a nechali je rozhodnout tak, aby získali jednoznačný pokyn.

Oddíl D. – Ochrana třetích osob

Musíme si uvědomit, že společnost je pro třetí osoby neznámým organismem co se týče její vůle. Z tohoto důvodu, ochrany třetích osob, je stanoveno, že pro tyto třetí osoby je zavazující projev jen některých osob. U společnosti s ručením omezeným je tímto projevem konání jednatelů, přičemž se nepřihlíží k jejich vůli, rozuměj společnosti, při úkonech, které jednatelé činí. O této ochraně, z pohledu samotného projevu jednatelů, nikoliv vlastního formování vůle, je blíže pojednáno v následujících Kapitolách 6. a 7.

Kapitola 6. – Obchodní vedení

Oddíl A. – Obecně

Obchodní vedení je jedna ze dvou základních oblastí působnosti jednatele ve společnosti s ručením omezeným. Tou druhou základní oblastí je jednání jménem společnosti (tzv. vnější funkce), o kterém bude pojednáno v následující Kapitole 7.

Samo obchodní vedení je charakterizováno jako tzv. vnitřní funkce, což znamená, že směřuje dovnitř, do společnosti. Důvodová zpráva k zákonu 370/2000 Sb., což byla jedna z nejdůležitějších novel Obchodního zákoníku, k tomu pak uvádí, že obchodním vedením se rozumí: *„provozování základní hospodářské činnosti a rozhodování o záležitostech uvnitř společnosti“*. Obdobně se o tomto vyjadřuje i I. Štenglová^{CXVI}, když říká, že: *„obchodním vedením se rozumí řízení společnosti, tj. zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, včetně rozhodování o podnikatelských záměrech“*.

^{CXVI} Bartošíková, Štenglová – Společnost s ručením omezeným (str. 227, C.H.Beck, Praha 2006, 2. vydání).

Nelze si nepovšimnout, že tyto definice zahrnují jak vlastní obchodní vedení, tak svým způsobem i jednání navenek. Jde totiž o to, že projevy jednatelů, rozuměj jejich právní úkony, budou mít často povahu jednání jménem společnosti, a to i přesto, že se budou týkat právě obchodního vedení. Dle názoru autora pak obchodním vedením může rozumět ty úkony jednatelů, které se svou podstatou budou týkat vnitřních záležitostí společnosti, i když se projeví navenek.

Jako příklad lze uvést pracovně právní vztah zaměstnance společnosti. I když bude jeho postavení vymezeno pracovní smlouvou, případně nějakým vnitřním předpisem, tak se tento úkon projeví i navenek. Takovým příkladem projevu navenek může být například placení sociálního a zdravotního pojištění za onoho zaměstnance.

Oddíl B. – Vlastní výkon obchodní vedení

Obchodní vedení společnosti s ručením omezeným náleží jen jednatelem^{cxvi}. Není tedy možné, aby jednatel pověřil jiný orgán k této činnosti. Na druhou stranu, dle autora, nelze vyloučit, že jednatel pověří svými určitými pravomocemi týkajícími se obchodního vedení některé zaměstnance společnosti. Toto bude typické zejména u větších společností. Není tak vyloučeno, že v rámci pracovně-právního vztahu ke společnosti bude několik dalších osob, například ve funkci ředitelů, manažerů či vedoucích oddělení, kteří budou vykonávat určitou část obchodního vedení. Nutno však poznamenat, že tímto přenesením pravomocí na zaměstnance, se jednatel nezbavuje vlastní odpovědnosti za obchodní vedení společnosti. Tato odpovědnost doléhá jen na něj samotného^{cxviii}. Tímto ovšem není vyloučena odpovědnost těchto dalších osob, zaměstnanců, podle pracovních předpisů vůči společnosti, která ji nejčastěji bude uplatňovat skrze jednatele, což se projeví tak, že jednatel jménem společnosti bude požadovat náhradu škody například po řediteli, jakožto zaměstnanci.

^{cxvi} Srovnej striktní ustanovení věty první § 134 ObchZ.

^{cxviii} V tomto směru srovnej ono výše uvedené ustanovení o obchodním vedení.

Oddíl C. – Kolektiv jednatelů při obchodním vedení

Ohledně obchodního vedení je taktéž nutno se zmínit o situaci, kdy má společnost více jednatelů. Citované ustanovení § 134 stanoví, že má-li společnost více jednatelů, vyžaduje se souhlas většiny z nich. Zde je na místě se zmínit o tom, že společenská smlouva může stanovit jinak. Společenská smlouvu například tak, že jednoho z jednatelů pověří obchodním vedením, a druhého jednatelům navenek.

Jiná možnost je, v praxi mnohem častější, že společenská smlouva rozdělí kompetence mezi jednotlivé jednatele bez ohledu na to, zda zahrnují jen obchodní vedení či jen jednání jménem společnosti. Tak například jednoho jednatele může pověřit účetnictvím, druhého výrobou, třetího personálním vedením. I když takto stanoví společenská smlouva, může se vyskytnout situace, kdy tato opominula určitou situaci. V takovém případě se domnívám, že je nutný souhlas většiny jednatelů. Dále se domnívám, že i v tomto případě (rozdělení činností obchodního vedení) zodpovídají jednatele, jakožto členové statutárního orgánu, společně a nerozdílně^{cxix}.

V praxi se ale může ohledně obchodního vedení kolektivem jednatelů vyskytnout i jiná situace. Tou je situace, kdy společenská smlouva o obchodním vedení nic neříká a kdy si tedy jednatele musí dohodnou, že si určitým způsobem sami rozdělí obchodní vedení. Za této situace se domnívám, že toto rozdělení působnosti je možné jen za předpokladu, že se předem dohodnou kdo co jak bude mít na starosti a tato dohoda pak bude nahrazovat zákonem vyžadovaný souhlas ostatních.

Nutno se také zmínit o situaci, za předpokladu, že je více jednatelů, jak mohou tito přijímat rozhodnutí ohledně obchodního vedení. I když to zmíněné ustanovení^{cxx} přímo nestanoví, tak se osobně domnívám, že je mohou přijímat

^{cxix} V tomto se můj názor shoduje s návrhem nového Občanského zákoníku. V tomto smyslu srovnej jeho § 126 odstavec (1) uveřejněný na www.juristic.cz.

^{cxx} Srovnej znění § 134.

rozhodnutí jen, je-li při vlastním rozhodování (například zasedání) přítomna většina jednatelů^{cxix}.

Obchodní zákoník dále stanoví, že při rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedajícího. Toto ustanovení je však trochu problematické z toho důvodu, že skrytě zavádí hierarchie mezi jednatele. Obecně vzato, předsedajícího si mohou zvolit společníci ve společenské smlouvě anebo sami jednatele. Pak by ale tuto možnost musela stanovit společenská smlouva.

Problém pro společnost obvykle nastane, když některý z jednatelů vybočí z usnesení přijatého většinou jednatelů (pokud o obchodním vedení nic neurčuje společenská smlouva). Za takovéto situace je toto jednání (týkající se obchodního vedení) pro společnost taktéž závazné s tím, že od takového jednatele by mohla být požadována náhrada škody.

Z důvodů naznačených výše, zejména ohledně odpovědnosti, lze doporučit, aby si kolektiv jednatelů vedl přehled o přijatých usneseních týkajících se obchodního vedení. Stejně tak lze doporučit, aby i jediný jednatel měl minimálně seznam alespoň těch nejdůležitějších rozhodnutí ohledně obchodního vedení, zejména z důvodu zodpovídání se z těchto před společníky na valné hromadě.

^{cxix} Srovnej znění § 66 odstavce (4). Zde je stanoveno, že toto se uplatní, pokud společenská smlouva neurčuje jinak. To, aby jinak určovala společenská smlouva, bude zejména praktické, pokud se týče přijímání usnesení, respektive hlasování jednatelů, kteří nejsou přítomni. Společenská smlouva totiž může například připustit možnost tzv. videokonference. Je ovšem nutné, aby společenská smlouva blíže vymezila povinnost kontaktovat tohoto nepřítomného jednatele i způsob a závaznost jeho projevu skrze video. Na rozdíl od tohoto mého názoru, se I. Štenglová domnívá, že toto ustanovení se na obchodní vedení jednatelů neuplatní. V tomto smyslu srovnej Bartošíková/Štenglová – Společnost s ručením omezeným (str. 185, C.H.Beck, Praha 2006, 2. vydání). S tímto nesouhlasím ze dvou důvodů. Jednak, znění § 134 nevyklučuje použití zmíněného ustanovení a je tak možné toto ustanovení použít podpůrně ke zvláštnímu ustanovení. Dále pak, s tímto mým názorem se shoduje i ustanovení o rozhodování o záležitostech právnické osoby v návrhu nového Občanského zákoníku uveřejněného na www.juristic.cz. V tomto smyslu srovnej i § 125 odstavec (1).

Kapitola 7. – Jednání jednatele jako statutárního orgánu

Oddíl A. – Obecně

Poté, co jsem se zmínil o obchodním vedení, musím se též pozastavit u jednání jménem společnosti. Jde totiž o to, že společnost jako taková se nějakým způsobem projevuje navenek, směrem ke třetím osobám. Na rozdíl od fyzické osoby, u které je vždy jasné, kdo projev vůle činí (fyzická osoba typicky se projevuje tím, že činí právní úkony sama), je u společnosti s ručením omezeným jakožto právnické osoby^{cxii} problém v tom, že třetí straně nemusí být vždy zřejmé, zda určitá fyzická osoba se projevuje sama za sebe či za někoho jiného, tedy že v případě jednatele, statutárního orgánu společnosti s ručením omezeným, jedná jménem společnosti.

Právě z těchto důvodů má význam zabývat se tím, kdo jménem právnické osoby jedná. V této souvislosti je taktéž nutné vědět, zda takováto fyzická osoba jedná jako zástupce či jako člen statutárního orgánu a jak projevy této fyzické osoby zavazují společnost. Těmito otázkami se má význam zabývat zejména z důvodu ochrany práv třetích osob.

Ochrana práv třetích osob, ať už fyzických či právnických, vedla k tomu, že úprava závaznosti projevu určitých osob, typicky jednatelů u společnosti s ručením omezeným, je upravena nejenom v Obchodním zákoníku, ale i v některých Evropských právních předpisech.

Obchodní zákoník z těchto důvodů stanoví, jak společnost s ručením omezeným jakožto právnická osoba jedná buď svým statutárním orgánem, u společnosti s ručením omezeným tedy jednatelem^{cxiii}, anebo tak, že za společnost může jednat zástupce^{cxiv}, kterým může být, vedle smluvního zástupce, i prokurista či vedoucí organizační složky.

^{cxii} V tomto směru srovnej § 56 odstavec (1).

^{cxiii} Srovnej znění § 13 odstavce (1) ve spojení s § 133 odstavec (1) věta druhá.

^{cxiv} Srovnej znění § 13 odstavce (1).

Oddíl B. – Před vznikem společnosti

Společnost s ručením omezeným vzniká až dnem, kdy byla zapsána do obchodního rejstříku^{cxv}. Nicméně, již před tímto okamžikem jednájí jejím jménem zakladatelé, typicky budoucí společníci. Není však vyloučeno, že se tyto zakladatelé – společníci stanou jednateli. Stejně tak není vyloučeno, že si společníci zjednájí^{cxvi} někoho jiného, aby jim založil společnost a po jejím vzniku byl jejím jednatelem. Jelikož je zde možnost, že tato jednání budou zavazovat společnost po jejím vzniku, pokládám za vhodné učinit o problémech s tímto jednáním před jejím vznikem alespoň stručnou zmínku.

Za jednání jménem vznikající společnosti se považuje jakýkoliv platně učiněný úkon, kdy účastníkem, vedle třetí strany, je jednáající osoba, nikoliv společnost. Z důvodu právní jistoty lze zakladatelům doporučit, aby onu třetí osobu upozornily na to, že tento úkon by měl v budoucnu namísto jich samotných, rozuměj zakladatelů, zavazovat společnost, nikoliv je. Takto mohou jménem vznikající společnosti jednat jedna anebo více osob. V případě jednání více osob Obchodní zákoník říká, že tyto osoby jsou zavázány společně a nerozdílně.

Závazky se třetími osobami přechází na společnost, jestliže vzniklá společnost, respektive její valná hromada^{cxvii}, do tří měsíců po svém vzniku schválí tyto závazky. Jelikož nestačí pouze vyslovení jakéhosi generálního souhlasu, stanoví Obchodní zákoník, že zakladatelé musí vyhotovit seznam jednání učiněným jménem společnosti před jejím vznikem. Tento seznam jednání musí být následně v uvedené lhůtě předložen valné hromadě ke schválení, přičemž valná hromada může tento seznam jednání schválit jako

^{cxv} Srovnej znění § 62 odstavce (1).

^{cxvi} Takovýto společník vznikající společnosti uzavře nejčastěji příkazní smlouvu dle § 724 Občanského zákoníku nebo mandátní smlouvu dle § 566 Obchodního zákoníku, na základě nichž začne příkazník či mandatář jako zakladatel vyvíjet aktivitu vedoucí k založení společnosti. V tomto bodě nechávám stranou stále časté kupování tzv. ready-made společností. Na druhou stranu se osobně domnívám, že i úkon tohoto společníka uzavírajícího smlouvu s příkazníkem či mandatářem se dají považovat za jednání jménem vznikající společnosti, a proto se i na ně bude vztahovat ustanovení § 64.

^{cxvii} Srovnej znění § 125 odstavce (1) písmeno a).

celek či ho odmítnout. Valná hromada taktéž může některá jednání schválit a současně některá jednání neschválit.

V případě, že valná hromada tyto úkony schválí, je z nich zavázána od počátku. V případě, že valná hromada tyto úkony neschválí, jsou z nich zavázáni sami zakladatelé. Jednatelům již vzniklé společnosti je pak uloženo, aby oznámily účastníkům, rozuměj třetím stranám, že společnost přijala, tedy schválila, tato jednání a je z nich tedy zavázána od počátku. Obchodní zákoník však nic neříká o oznamovací povinnosti jednatelů ohledně jednání, které valná hromada společnosti neschválila^{cxviii}. Osobně se domnívám, s ohledem na zásady poctivého obchodního styku, že by jednatele měli těmto třetím osobám oznámit i jednání, která valná hromada neschválila.

Jiná situace nastane v okamžiku, kdy zakladatelé neuvedou některé jednání v seznamu a tyto tudíž nemohou být projednány valnou hromadou a případně schváleny. Osobně se domnívám, že v takovém případě je z takovýchto jednání zavázán pouze zakladatel, neboť se jedná o obdobnou situaci, kdy valná hromada neschválí určité jednání. Podobná situace nastane v případě, že valné hromadě není předložen seznam jednání v tříměsíční lhůtě. V takovém případě jsou z těchto jednání zavázáni opět pouze zakladatelé a to z toho důvodu, že se zohledňuje právní jistota společníků, kteří mají právo vědět rozhodnout o těchto jednáních a tak jimi zavázat svou společnost.

Není však vyloučeno, aby se zakladatelé, kteří nepředložily či nestihly předložit seznam jednání ke schválení valné hromadě, dohodli se společností, ať už se společníky či jednately, a tyto své závazky převedli se souhlasem společníků či jednatelů na společnost, například postoupením pohledávky a podobně.

V souvislosti s touto problematikou se nabízí otázka, co se stane, pokud se valná hromada ve tříměsíční lhůtě nesejde, a nemůže tak projednat tato jednání. Osobně se domnívám, že v takovém případě mají zakladatelé právo požadovat po jednatelích, aby společnost převzala tyto závazky, a odmítnou-li jednatele toto řešení, tak mají zakladatelé právo požadovat před soudy

^{cxviii} V tomto směru srovnej znění § 64 odstavce (3).

náhradu škody. K tomuto závěru mě vede úvaha, že je povinností zakladatelů předložit valné hromadě seznam jednání. Když se ale nesejde valná hromada, tedy není například jednatelem svolána, pak by zakladatelé nemohli splnit tuto svou povinnost, což by bylo opět proti zásadám poctivého obchodního styku.

Oddíl C. – Během existence společnosti

Během existence společnosti vstupuje tato běžně do kontaktu se třetími osobami vůči nimž běžně činí nějaké právní či protiprávní úkony, typicky uzavírá smlouvy. Je v zájmu jak třetích osob, tak společnosti včetně jejích jednatelů, přesně vymezit, kdo může jménem společnosti jednat a jak jsou závazná tato jednání pro samotnou společnost. Ohledně jednání statutárních orgánů obecně, a tím i u jednatelů společnosti s ručením omezeným, se povinně zapisuje do obchodního rejstříku, jakým způsobem jedná tento statutární orgán jménem společnosti^{cxix}, což posiluje ochranu třetích osob.

Jednatel jednající jménem společnosti činí právní úkon tak, aby bylo zřejmé, že účastníkem, v případě smlouvy rozuměj stranou, je sama společnost, nikoliv on jakožto fyzická osoba. U právních úkonů, k nimž není potřeba písemné formy to bude obzvláště důležité^{cxix}. U právních úkonů, pro něž se vyžaduje písemná forma či je tato účastníky výslovně dohodnuta^{cxixi}, je stanoveno, že k firmě společnosti^{cxixii} jednatel připojí svůj podpis^{cxixiii}. Jeho jednání jménem společnosti tak bude evidentní. Tento podpis by se měl shodovat s podpisovým vzorem, který byl vyhotoven a založen do Sbírký listin.

^{cxix} V tomto směru srovnej znění § 35 písmeno f) o povinně zapisovaných údajích do obchodního rejstříku a následně § 110 odstavce (1) písmeno e) povinné náležitosti společenské smlouvy. Nutno poznamenat, že údaje zapisované do obchodního rejstříku musí přesně odpovídat znění společenské smlouvy.

^{cxixi} Toto zejména s ohledem na to, aby se určil pramen práva, dle kterého se vztah bude řídit (tím myslím zejména zda se vztah bude řídit Občanským zákoníkem či Obchodním zákoníkem). Pro jednání jednatele jménem společnosti by to mělo být zejména s ohledem na § 261 takové jednání, aby nemohli vzniknout jakékoliv pochybnosti, které by vnášeli nejistotu do právních vztahů.

^{cxixii} V tomto směru srovnej zejména § 40 Občanského zákoníku.

^{cxixiii} Ohledně firmy obecně srovnej ustanovení § 8 a následující, v souvislosti se společností s ručením omezeným srovnej znění § 107.

^{cxixiiii} V tomto směru porovnej znění § 66 odstavce (7).

Neuvedení firmy, respektive otisk razítka na dokumentu, však nezpůsobuje neplatnost tohoto úkonu^{CXXXIV}.

Jménem společnosti jedná její jediný jednatel a to samostatně. V případě, že má společnost více jednatelů, tak, pokud společenská smlouva neurčuje jinak, jedná každý z nich samostatně^{CXXXV}. V tomto bodě je ale nutné poznamenat, že nedodržení způsobu jednání více jednatelemi nevede k neplatnosti tohoto úkonu. Je-li například jako způsob stanoveno, že více jednatelů musí jednat společně, tak jednání i jen jediného z nich je pro společnost samu závazné, pokud je z právního úkonu hned na počátku patrné, že jej jednatel činí jménem společnosti.

Toto však není jediný způsob, jakým může být jednatel, či jednatele omezováni. Mezi dalšími způsoby lze jen příkladem uvést, jednání všech jednatelů společně, anebo někteří jednatele potřebují souhlasu či spolupodpisu, jiného jednatele, kdežto jiní nikoliv, anebo se pro písemné úkony vyžaduje spolupodepsání druhým jednatelem, kdežto ohledně ústních úkonů mohou jednat samostatně, anebo jednatelům jsou vymezeny určité oblasti, v nichž mohou jednat. Tento poslední případ se objevoval obzvláště v minulosti a v obchodním rejstříku byl k vidění například způsob, kdy jednatel nemohl bez souhlasu například konkrétního společníka či druhého jednatele činit právní úkony nad 200.000,- Kč či zcizovat nemovitosti.

Oddíl D. – Vnitřní omezení

Společenská smlouva či stanovy mohou obsahovat určitá omezení, kdy jednatel nemůže či nesmí jednat. Svým způsobem je takovýmto omezením i vlastní způsob, jakým jednatel musí jednat (o tom viz výše v předchozím oddílu). Jiným, v praxi velmi častým omezením, je vnitřní vázanost jednatele na souhlas či součinnost, nejčastěji podpis, jiné osoby, jako například společníka, či souhlas dozorčí rady nebo dokonce valné hromady.

^{CXXXIV} V tomto směru srovnej § 66 odstavec (7) poslední větu.

^{CXXXV} V tomto směru srovnej znění § 133 odstavce (1) druhou větu.

V takovém případě Obchodní zákoník obecně^{cxxxvi}, ale i speciálně pro společnost s ručením omezeným^{cxxxvii}, stanoví, že jakákoliv taková omezení jsou vůči třetím osobám neplatná, respektive že je nelze použít jako důvod neplatnosti právního úkonu i přesto, že byla zveřejněna jako způsob jednání zápisem do obchodním rejstříku.

Toto přijaté řešení^{cxxxviii}, které má za účel zjednodušit jednání třetích osob se společnostmi, respektive s členy jejich orgánů a tak odstranit případné pochybnosti o závaznosti těchto úkonů či alespoň jejich projevů pro společnost, přispívá hlavně k odstranění právní nejistoty v obchodních vztazích. Obě zmíněná ustanovení, obecné i speciální, tak plně vyhovují evropským předpisům, respektive tzv. první směrnici o obchodních společnostech^{cxxxix}. Ta, ve svém článku 9 odstavci (1) říká, že společnost je vázána úkony, i když nespádají do jejího předmětu podnikání. Náš zákonodárce taktéž nepřistoupil na možnost, kterou dává tato směrnice ve druhé části zmíněného ustanovení, aby společnost měla možnost ne být vázána tímto jednáním, tedy zpochybnit platnost úkonu, pokud by tento překračoval rámec podnikání a společnost by byla schopna prokázat třetí osobě, že tato osoba o překročení věděla. Důvod je nasnadě, snaha co nejvíce zjednodušit obchodní styk a současně zvýšit odpovědnost členů statutárních orgánů, jak vůči společníkům, tak zejména směrem ke třetím osobám.

Obchodní zákoník zná jedno omezení, i když toto nemůže být považováno za vnitřní omezení, protože vyplývá ze zákona. Tímto omezením je to, že určité jednání překračuje působnost, která je jednateli svěřena zákonem^{cxl}.

^{cxxxvi} Srovnej znění § 13 odstavce (4) a zejména (5).

^{cxxxvii} Srovnej znění § 134 odstavce (2) druhá věta.

^{cxxxviii} Ke změně, respektive doplnění, příslušných ustanoveních došlo novelou Obchodního zákoníku provedenou zákonem č. 370/ 2000 Sb.

^{cxxxix} V tomto směru srovnej Směrnice Rady (EHS) č. 68/ 151 ze dne 9.března 1968 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnosti těchto opatření (tzv. První směrnice o obchodních společnostech).

^{cxl} Srovnej znění § 13 odstavce (4) konec věty.

O odpovědnosti jednatele, respektive sankcích, za překročení těchto vnitřních omezení vůči společnosti či společníkům je blíže pojednáno v Kapitole 6. a částečně i v Kapitole 4. Oddíle C.

Oddíl E. – Prokurista

Prokura je zvláštní druh smluvního zastoupení^{cxli}, který je možný použít i pro společnost s ručením omezeným. Oprávnění prokuristy je poměrně široké, neboť může činit veškeré úkony, k: „... *nimž dochází při provozu podniku ...*“. Prokurista může zastupovat společnost i v situacích, kdy se pro určitý úkon vyžaduje zvláštní plná moc.

Na druhou stranu, rozsah prokuristova jednání není neomezený, neboť prokurista nemůže zcizovat nemovitosti, pokud k tomu není výslovně oprávněn při udělení prokury^{cxlii}. V této souvislosti je vhodné se zmínit o možnosti udělit prokuristovi zvláštní plnou moc, samozřejmě s ověřeným, v níž bude výslovně zmocněn zastupovat společnost pro zcizení určité konkrétní nemovitosti. Osobně se domnívám, že toto řešení, konkrétní udělení plné moci, je pro společnost často přijatelnější, a současně méně nákladné, než změna údajů zapsaných v obchodním rejstříku.

S tímto zákonným omezením souvisí i smluvní omezení. Jde to, že zákonodárce, stejně jako u jednatele, stanovil, že jakákoliv vnitřní omezení, tedy například zákaz uzavírat smlouvy s plněním nad určitou hranici, nemají význam ke třetím osobám^{cxliii}.

Právní úkony prokurista činí tak, že k firmě společnosti připojí svůj podpis s dodatkem „prokura“ či jiným obdobným. Je-li prokura udělena více osobám, jsou tyto oprávněny k zastupování, respektive k podepisování, buď samostatně, anebo všichni dohromady anebo alespoň dva společně.

Poslední věcí ohledně prokury, o které se stojí za to zmínit, je společné jednání prokuristy a jednatele. V podstatě jde o to zda může při tomtéž úkonu

^{cxli} Srovnej znění § 14 odstavec (1) konec první věty.

^{cxlii} Srovnej znění § 14 odstavec (2).

^{cxliii} Srovnej znění § 14 odstavce (3).

jednat jménem společnosti jednatel a současně zda může společnost být zastupována prokuristou. Tento případ byl řešen i Vrchním soudem v Praze^{cxliv}, který judikoval, že jednak se jedná o dva rozdílné instituty (jednání jménem společnosti a zastupování společnosti), které nelze tudíž směřovat. Taktéž stanovil, že z tohoto důvodu nelze vázat úkon prokuristy na součinnost jednatele. Toto také nelze z toho důvodu, že takovýmto spolupodpisem by byl prokurista postaven na úroveň jednatele.

Prokura se taktéž zapisuje do obchodního rejstříku, včetně způsobu, jakým prokurista jedná^{cxlv}.

Oddíl F. – Zastoupení

Vedle prokuristů může být společnost ze zákona zastoupena několika dalšími osobami. Zde však nemám na mysli zastoupení smluvní^{cxlvi}, ohledně něhož je nutno rozlišovat mezi zastoupením přímým a zastoupením nepřímým, přičemž pro zastoupení přímé platí, že zástupce zastupuje zastoupeného, rozuměj společnost, na její účet a jejím jménem jedná, kdežto pro nepřímé zastoupení platí, že zástupce jedná svým jménem na účet zastoupeného^{cxlvii}, ale zastoupení zákonné.

Zákonné zastoupení společnosti je upraveno jednak v Občanském zákoníku a dále i v Obchodním zákoníku. V Občanském zákoníku^{cxlviii} je obsažena obecná úprava, která stanoví, že za právnickou osobu, rozuměj za společnost sručením omezeným, mohou jednat i její pracovníci a členové. To, že za společnost mohou jednat její pracovníci a takto jí zavazovat, bude praktické zejména u větších společností. Těmto osobám je však stanoveno vnitřní

^{cxliv} Srovnaj rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 7 Cmo 55/99.

^{cxlv} Srovnaj znění § 35 písmeno g).

^{cxlvi} Základ smluvního zastoupení je obsažen především v § 31 Občanského zákoníku.

^{cxlvii} V tomto směru srovnaj zejména Občanské právo hmotné I. – M. Knappová, J. Švestka a kolektiv (str. 199, ASPI Publishing, Praha 2002, 3. vydání). Pro obchodně-právní vztahy je pak jako zastoupení přímé typické zastoupení na základě mandátní smlouvy (§ 566) a jako zastoupení nepřímé na základě komisionářské smlouvy (§ 577). V tomto směru srovnaj zejména Obchodní závazkové vztahy – Stanislav Plíva (str. 238 a str. 243, ASPI Publishing, Praha 2006, 1. vydání).

^{cxlviii} Srovnaj znění § 20 odstavce (2) Občanského zákoníku.

omezení a to, že je to typické pro jejich pracovní zařazení^{cxlix}, čímž se rozumí jejich zařazení ve výrobním procesu společnosti. Zde je nutno upozornit, že pokud by tito měli jednat na rámec svého zařazení, musí být vybaveni plnou mocí buď jednatele anebo osoby, taktéž pracovníka, který má takové pracovní zařazení, které je typické pro daný úkon. Z důvodu ochrany třetích osob je pak stanoveno, že překročení zastoupení pracovníkem je závazné pro společnost jen pokud nevybočuje z předmětu podnikání společnosti a současně o tomto vybočení nemohla třetí osoba vědět.

Z důvodu ochrany třetích osob také Obchodní zákoník^{cl} stanoví, že podnikatel, tedy společnost, je zavázána i jednáním osob, které sice nejsou zaměstnanci, členy či jednatelem, ale které se vyskytují v jejích provozovnách, a o nichž se třetí osoba mohla domnívat, že jsou oprávněny zavazovat společnost.

Stejně tak je podnikatel, rozuměj společnost, zavázán jednáním osob, které byly při provozování podniku pověřeny určitou činností^{cli}. Toto zmocnění vyplývá přímo ze zákona, přičemž společnost ho může omezit v pracovní smlouvě či v nějakém vnitřním předpisu. Ovšem překročení tohoto vnitřního omezení je závazné pro společnost, pokud o něm třetí osoba nemohla vědět.

Vedle těchto zná Obchodní zákoník i zastoupení vedoucím^{clii} organizační složky^{cliii}, pokud je tento vedoucí zapsán do obchodního rejstříku^{cliv}. Vedoucí je pak oprávněn zastupovat společnost v rozsahu, který odpovídá činnosti týkající se právě jen této organizační složky. Osobně se domnívám, že pokud jedná v rámci činnosti organizační složky, nepotřebuje k tomuto jednání, nevybočujícím z rozsahu týkajícího se právě jen této organizační složky, plné moci, i když v praxi jí velmi často bude mít.

^{cxlix} I. Pelikánová hovoří o tom, že zařazení musí spočívat: „... v obvyklosti vzhledem k pracovnímu zařazení ...“.
Srovnej Obchodní právo I. – Irena Pelikánová (str. 315, ASPI, Praha 2005, 1. vydání)

^{cl} Srovnej znění § 16. Zákonodárce přidal toto ustanovení do Obchodního zákoníku z toho důvodu, aby přiměl podnikatele k tomu, aby se náležitě staral o to, kdo se pohybuje v jeho provozovně a kdo ho tudíž zavazuje.

^{clii} Srovnej znění § 15.

^{cliii} Srovnej znění § 11 odstavce (3).

^{cliv} Srovnej znění § 7 odstavce (1) a (2).

^{clv} Srovnej znění § 38f.

Kapitola 8. – Některé aspekty funkce jednatele

Oddíl A. – Obecně

Se samotným výkonem funkce souvisí několik dalších dílčích témat, která, ač nejsou přímo zadáním této diplomové práce, je vhodné alespoň okrajově zmínit z důvodu komplexnosti pohledu na problematiku související s jednatelem společnosti s ručením omezeným. V níže uvedených oddílech jsou uvedeny jen ty, které považuji za nejdůležitější.

Oddíl B. – Zákaz konkurence

Zákaz konkurence je institutem obchodního práva, jehož účelem je chránit určité subjekty před případnou činností určitých osob, které by mohly svým jednáním negativně ovlivnit tyto chráněné osoby.

Tento institut je upraven v Obchodním zákoníku obecně^{clv} a pak i speciálním ustanovením týkajícím se výlučně společností s ručením omezeným^{clvi}. Omezení, která se vztahují na jednatele, jsou taxativně vyjmenována v tomto ustanovení, přičemž společenská smlouva by mohla určit další omezující jednání pro jednatele. Nutno ale dodat, že by tento jednatel měl být s těmito omezeními seznám předem, nejlépe při sjednávání smlouvy o výkonu funkce.

Společenská smlouva může taktéž určit, že se zákaz konkurence vztahuje i na společníky^{clvii}, případně i členy dozorčí rady^{clviii}, pokud byla dozorčí rada zřízena. Toto však závisí na vůli společníků. Osobně jsem toho názoru, že společníci ohledně zákazu konkurence mohou rozhodnout, že se na společníky vztahují jen některá z taxativních omezení, kdežto jiná nikoliv.

^{clv} Srovnej znění § 65.

^{clvi} Srovnej znění § 136.

^{clvii} Srovnej znění § 136 odstavce (3).

^{clviii} Srovnej znění § 139 odstavce (4).

K tomuto závěru mě vede myšlenka, že jsou to právě společníci, kteří mohou určovat obsah společenské smlouvy.

Důsledky porušení zákazu konkurence jsou v podstatě dva. Tím prvním je, že osoba porušující zákaz konkurence musí vydat prospěch, který takovýmto porušením získala^{clix}. Tím druhým je, že společnost, i přesto že jí byl vydán prospěch, může vůči této porušující osobě požadovat náhradu škody^{clix}.

Oddíl C. – Vnitřní obchodování (§ 196a)

Tento institut obchodního práva bývá někdy označován jako „konflikt zájmů^{clxiu}“ či „vnitřní obchody“. K. Eliáš^{clxii} pak používá pojmu „vnitřní obchodování“, kteréhož se přidržím. Uvedené jednání, tedy vnitřní obchodování, může mít tři podoby. Jednak jsou to smlouvy o půjčce^{clxiii} a smlouvy o úvěru^{clxiv}, jednak jde o bezplatný převod majetku ze společnosti na tyto osoby^{clxv}, a dále přebírání zajištění za závazky těchto osob^{clxvi}. Tento institut byl do Obchodního zákoníku zaveden nejenom z důvodu ochrany společnosti samotné, ale i z důvodu ochrany společníků. I přes úpravu v Díle týkající se akciové společnosti je tento institut použitelný i pro společnost s ručením omezeným^{clxvii}.

Podstatou tohoto institutu je snaha zamezit jednání, jehož důsledkem by byl úbytek majetku způsobený společností. Obecně platí, že společnost může určité smlouvy či úkony, taxativně vymezené v Obchodním zákoníku, činit ve prospěch určitých osob, taktéž taxativně vymezených, jen za současného splnění dvou podmínek. Jednak taková smlouva musí být uzavřena za

^{clix} Srovnej znění § 65 odstavce (2).

^{clx} Srovnej znění § 65 odstavce (3) poslední věty ve spojení s § 373 a následující.

^{clxi} Srovnej Společnost s ručením omezeným – Bartošíková, Štenglová (str. 233, C.H. Beck, Praha 2006, 2. vydání).

^{clxii} Srovnej Společnost s ručením omezeným – Karel Eliáš (str. 183, PROSPEKTUM, Praha 1997, 1. vydání).

^{clxiii} Srovnej znění § 657 a následující Občanského zákoníku.

^{clxiv} Srovnej znění § 497 a následující.

^{clxv} Srovnej znění § 628 a následující Občanského zákoníku.

^{clxvi} Srovnej znění § 544 a následující Občanského zákoníku a dále § 297 a následující Obchodního zákoníku.

^{clxvii} Ustanovení § 196a se použije díky odkazu v ustanovení § 135 odstavce (2).

podmínek, které jsou pro obdobné situace běžné v obchodním styku a dále musí být takováto smlouva předem schválena valnou hromadou.

Zmíněné ustanovení nijak neřeší následek nesplnění současněho splnění obou uvedených podmínek. I. Štenglová^{clxxviii} se domnívá, že následkem bude neplatnost takovéhoho úkonu, a to neplatnost absolutní^{clxxix}.

Oddíl D. – Právo na informace

Jednatelé jsou z výkonu své funkce odpovědny. K tomu, aby mohli řádně vykonávat svou funkci však musí vědět, v jakém stavu je společnost v době, kdy se ujímají funkce. Musí mít tudíž potřebné informace, nejčastěji finančního, účetního a daňového charakteru, vědět o specifikách výrobního procesu, strategických partnerech a podobně.

Toto právo na informace není přímo uvedeno v Obchodním zákoníku. Lze ho však dovodit z přiměřeného použití mandátní smlouvy^{clxxx} pro smlouvu o výkonu funkce^{clxxxi}, když z ustanoveních o mandátní smlouvě přímo vyplývá, že mandatář, rozuměj jednatel, má právo na včasné a nutné informace^{clxxii}. Osobně se domnívám, že za včasné předání informací by mělo být považováno takové předání informací, aby si jednatel ještě před samotným jmenováním do funkce mohl udělat potřebný názor na dosavadní aktivitu společnosti. Tyto informace by měl jednatel vědět z důvodu zhodnocení obchodní situace ve společnosti s ohledem na jeho odpovědnost a i případný podíl na zisku. Dále by jednatel měl mít možnost získávat informace o společnosti kdykoliv během funkce s ohledem na to, že je zodpovědný za správu společnosti.

Z uvedeného vyplývá, že jednatelé mají právo na informace nejenom od třetích osob, zejména státních orgánů, ale především od společnosti samotné,

^{clxxviii} V tomto směru srovnej i Štenglová, Plíva, Tomsa a kol. – Komentář Obchodního zákoníku (str. 749, 10. vydání, C.H.Beck, Praha 2005).

^{clxxx} V tomto směru srovnej Občanské právo hmotné I. – M. Knappová, J. Švestka a kolektiv (str. 138, ASPI Publishing, Praha 2002, 3. vydání).

^{clxxxi} Srovnej znění § 566.

^{clxxxii} Srovnej znění § 66 odstavce (2).

^{clxxxiii} Srovnej § 568 odstavce (2).

tedy hlavně od dozorčí rady, pokud byla zřízena, a pak především od společníků, potažmo od valné hromady. Jsem toho názoru, že jednatel by měl mít možnost seznámit i se staršími usneseními těchto orgánů, případně by měl mít možnost prostudovat si zápisy ze schůzí těchto orgánů a to vše ještě před jmenováním do funkce. Současně se domnívám, že by jednatel, i když není společníkem, měl mít právo zúčastnit se jednání těchto orgánů kdykoliv v průběhu výkonu své funkce^{clxxxiii}.

Oddíl E. – Důsledky nedodržení pokynů a odpovědnost

Jednatelé jsou odpovědni za výkon své funkce valné hromadě, která jim je současně oprávněna udílet pokyny k jejich činnosti. Tyto pokyny se však nemohou týkat obchodního vedení^{clxxxiv}. Jednatelé jsou tak odpovědni za porušení těchto pokynů, které se netýkají obchodního vedení. V praxi se ale stává, že sankcí za nedodržení pokynů týkajících se obchodního vedení bude, pochopitelně vedle odvolání, nepřiznání podílu na zisku.

K tomu, aby po jednatelích mohla být požadována náhrada škody^{clxxxv}, by muselo být prokázáno, že škoda skutečně vznikla, respektive že společnost nedosáhla takových zisků, jakých by mohla při dodržení pokynů valné hromady. V případě, že se více jednatelů podílelo na nedodržení pokynů či jiné činnosti vedoucí ke vzniku škody, tak tito odpovídají společnosti společně a nerozdílně.

V této souvislosti jen stručně poznamenávám, že při způsobení škody se na jednatele může vztahovat i trestně-právní odpovědnost.

^{clxxxiii} Stejněho názoru je i K. Eliáš. Srovnej Společnost s ručením omezeným – Karel Eliáš (str. 143, PROSPEKTUM, Praha 1997, 1. vydání).

^{clxxxiv} Toto lze dovést z dovodit z § 134 odstavce (1). Obdobně i I. Štenglová. Srovnej Společnost s ručením omezeným – Bartošíková, Štenglová (str. 232, C.H. Beck, Praha 2006, 2. vydání).

^{clxxxv} Ohledně náhrady škody se použije ustanovení v § 373 a následujících, kterých se použije kvůli kogentnímu ustanovení § 261 odstavec (3) písmeno f).

Kapitola 9. – Zánik funkce jednatele

Oddíl A. – Zánik funkce obecně

Stejně tak jako musí být stanoveny možnosti vzniku statutárního orgánu, respektive ustanovování jeho jednotlivých členů, musí být upraveny i možnosti zániku funkce jednatele. Přitom lze rozlišit jednak, kdy zaniká jen funkce člena statutárního orgánu a existence společnosti při tom nadále pokračuje, a dále kdy zaniká funkce člena statutárního orgánu a existence společnosti končí. Obchodní zákoník pak počítá s několika způsoby zániku funkce jednatele a tyto řeší různými způsoby.

Stejně tak je nutné si uvědomit, že změnou v osobě jednatele dochází i ke změně údajů ve společenské smlouvě, nikoliv ke změně samotné společenské smlouvy.

Význam zániku funkce jednatele lze spatřovat zejména v ochraně práv třetích osob, neboť tyto vědí, s kým mají či nemají na příště jednat (kdo je oprávněn jménem společnosti jednat), ale i k ochraně práv společníků, neboť tyto mohou vůči této osobě uplatňovat některá svá práva, zejména právo na náhradu škody.

Oddíl B. – Smrt jednatele

Prvním případem, kdy zaniká funkce jednatele, je jeho smrt. Nebude se jednat o jev tak častý, přesto je možné se s ním v praxi setkat. Jelikož Obchodní zákoník uvedenou problematiku zmiňuje jen okrajově, budou pro společnost důležitá i ustanovení jiných právních předpisů a to zejména tzv. matriční zákon^{clxxvi}. Pro společnost je totiž důležité znát datum smrti jednatele, neboť jednak toto datum je nutné k určení okamžiku zániku odpovědnosti jednatele, a dále od této doby je možno zrušit společnost dle § 68 odstavec (6) písmena a). V uvedeném ustanovení se sice mluví o skončení funkčního

^{clxxvi} Zákon č. 301/2000 Sb., v platném znění, o matrikách, jménu a příjmení.

období, a tudíž by tento důvod měl být vztahován jen na akciové společnosti, ale vzhledem k tomu, že § 135 odstavec (2) odkazuje na podpůrné použití ustanoveních o akciové společnosti, je dle mého názoru možno vztáhnout toto ustanovení i na společnost s ručením omezeným.

Se zánikem funkce smrtí jednatele ovšem souvisí dva další problémy. Jednak společnost, respektive společníci, se musí o smrti jednatele dozvědět. Tento problém by neměl být až tak složitý. Vezmeme-li v úvahu, že jednatel je povinen k obchodnímu vedení, pak zaměstnanci společnosti toto snadno zjistí. Druhý problém je však daleko závažnější. Jde o to, že společnost musí smrt jednatele prokázat rejstříkovému soudu. Problém spočívá v tom, že společnost ani společníci nemohou nahlížet do matrik, neboť dle zmíněného zákona k tomuto nejsou oprávněni. Dozvědí-li se tedy o smrti jednatele, pak jim nezbývá, než požádat pozůstalé o vydání ověřené kopie úmrtního listu, který by měl sloužit jako základ pro výmaz jednatele z obchodního rejstříku.

V případě, že pozůstalí odmítnou z jakéhokoliv důvodu vydat společnosti úmrtní list, pak společnosti nezbývá, než svolat hromadu^{clxxvii}, zde odvolat již zemřelého jednatele a současně jmenovat nového jednatele. Dnes je již stanoveno, že k výmazu jednatele se nepotřebuje jeho souhlas^{clxxviii}. V minulosti (v situaci, kdy pozůstalí odmítli vydat společnosti úmrtní list) nezbývalo společníkům nic jiného, než podat rejstříkovému soudu návrh na výmaz zemřelého jednatele s tím, že současně požádali rejstříkový soud, aby si sám obstaral potřebné podklady (informace o smrti jednatele a datu jeho úmrtí) z příslušné matriky. Z uvedeného je vidět, že by mělo být de lege ferenda^{clxxix} v matriční zákoně stanovena povinnost matričního úřadu vydat úmrtní list i jiným subjektům (např. i obchodním společnostem), nastane-li právně relevantní skutečnost (např. smrt), která by mohla být pro tento subjekt důležitá, a tento subjekt prokáže na vydání úmrtního listu zájem.

^{clxxvii} Srovnej znění § 129 odstavec (2) zejména věta třetí. Jsem toho názoru, že následně se použije ustanovení odstavce (3) přiměřeně a to tak, že za namísto jednatele bude do zvolení předsedajícího řídit valnou hromadu svolávající společník.

^{clxxviii} Srovnej znění § 31 odstavce (3) část věty za středníkem.

^{clxxix} Srovnej J. Boguszak, J. Čapek – Teorie Práva (str. 20, CODEX Bohemia, Praha 1997).

Oddíl C. – Odstoupení z funkce

Dalším způsobem zániku funkce jednatele je jeho rezignace či odstoupení z funkce. Tato možnost odstoupením je právem jednatele^{clxxx}. Z důvodů ochrany jak společnosti samotné, tak i ochrany práv třetích osob, jsou stanoveny určité povinnosti, které musí jednatel dodržet, chce-li odstoupit. V případě nedodržení mu pak hrozí určité sankce. V souvislosti s odstoupením však vyvstává několik otázek, na které Obchodní zákoník nedává úplně jednoznačnou odpověď, ale které je nutno řešit.

Jednatel je nejprve povinen odstoupení oznámit orgánu, jehož je členem, případně orgánu, který jej zvolil. Hned zde narážíme na několik problémů. Jednodušší situace je, když je ve společnosti více jednatelů, tedy minimálně dva. Postačí, když informuje druhého jednatele a tento podnikne nezbytné kroky, ať už v součinnosti s odstupujícím jednatelem nebo i bez něj, a to, že svolá valnou hromadu, která zvolí nového jednatele. Jediný problém, který tu může vyvstat, ale který není až tak závažný, je způsob, jak informovat druhého jednatele. Dle názoru autora by toto měly řešit společenská smlouva^{clxxxii}.

Ve společnostech, v nichž je ustanoven jen jediný jednatel, odstupujícímu jednatele nezbyvá, než oznámit toto odstoupení orgánu, který jej zvolil, tedy valné hromadě. Zde však vyvstává určitá nejasnost, kterou Obchodní zákoník nijak neřeší. Touto nejasností je, že Obchodní zákoník mluví o povinnosti jednatele informovat orgán, tedy valnou hromadu (srovnej § 66 odstavec (1) druhou větou), nikoliv společníky. Použitím logických argumentů lze však dospět k závěru, že jednatel je povinen informovat jednotlivé společníky dle seznamu společníků^{clxxxiii}.

^{clxxx} Srovnej znění první věty § 66 odstavce (1).

^{clxxxii} Společenská smlouva či zakladatelská listina, případně stanovy by měly řešit mimo jiné i způsoby, jak například jednatel informuje společnost, respektive její společníky, tedy zda v uvedeném případě musí zaslat oznámení o odstoupení druhému z jednatelů do sídla společnosti či na jeho adresu uvedenou v obchodním rejstříku.

^{clxxxiii} Srovnej znění § 135 odstavce (1).

Jelikož společnost musí mít statutární orgán obsazen a jelikož je to současně jednatel, kdo může svolat valnou hromadu^{clxxxiii}, lze doporučit, aby tento jediný jednatel v oznámení o svém odstoupení buď vyzval společníky ke svolání valné hromady, anebo, ještě lépe, valnou hromadu sám svolal. Pozvánka na valnou hromadu by pak měla vedle oznámení o odstoupení obsahovat zákonem předepsané náležitosti pro svolání valné hromady společnosti. Program valné hromady by měl být následující – projednání odstoupení jednatele a volba nového jednatele.

V této souvislosti se nelze nezmínit o dvou problémových aspektech ohledně projednání. Tím prvním je situace, kdy sice společníci na valné hromadě projednají odstoupení jednatele, ale toto odstoupení neakceptují. Obchodní zákoník totiž nepodává bližší výklad ohledně způsobu projednání a společníci by tak mohli odhlasovat, že odmítají přijmout odstoupení jednatele. Uvedený závěr by však byl v přímém rozporu s Obchodním zákoníkem, neboť ten zakotvuje toto odstoupení jako právo jednatele a jednatel tak nemůže být nucen setrvat ve své funkci. V tomto směru Obchodní zákoník v zájmu jednatele zakotvuje, že jeho funkce končí v okamžiku, kdy toto odstoupení valná hromada projednala nebo měla projednat^{clxxxiv}.

Druhým problémem pro odstupujícího jednatele však nastane v případě, že se společníci na valné hromadě, ani na náhradní valné hromadě v případě že zakladatelská smlouva tuto možnost upravuje, nesejdou. Citované ustanovení § 66 odstavec (1) tuto situaci řeší tak, výkon funkce jednatele končí dnem kdy měla toto odstoupení projednat valná hromada. V uvedené situaci je však pro jednatele obtížné prokázat rejstříkovému soudu, že se valná hromada nesešla, aby mohla projednat jeho odstoupení. Za této situace lze proto doporučit, aby

^{clxxxiii} Srovnej znění první věty § 129 odstavce (1). Zde není určena osoba, která je povinna nebo která může svolat valnou hromadu. Avšak například I. Štenglová (Štenglová, Plíva, Tomsa a kol. – Komentář Obchodního zákoníku, 10.vydání, C.H.Beck, Praha 2005) se domnívá, že ustanovení tohoto odstavce, respektive zde stanovené povinnosti ohledně svolávání valné hromady, se vztahují jen na jednatele. S tímto nelze zcela souhlasit, neboť, dle názoru autora této diplomové práce, toto ustanovení je použitelné, tzn. musí být dodrženy určité podmínky, i za situace, kdy například jednatel nesvolá valnou hromadu nebo společnost žádného jednatele nemá. Taková situace je přímo předvídaná Obchodním zákoníkem, kdy valná hromada může být svolána společníky mající alespoň 10% základního kapitálu či kterýmkoliv společníkem například při smrti jednatele. Srovnej znění § 129 odstavce (2).

^{clxxxiv} Srovnej znění druhé věty § 66 odstavce (1).

přivolaný notář^{clxxxv} pořídil notářský zápis osvědčující, že jednak jednatel řádně oznámil své odstoupení společníkům, a dále, že řádně svolal valnou hromadu, která se však nesešla. Tento notářský zápis pak bude sloužit jako podklad pro rozhodnutí rejstříkového soudu po podání návrhu na výmaz jednatele z obchodního rejstříku. Zde si nelze však nepovšimnout, že uvedená osoba již není jednatelem (její funkce skončila), a uvedený návrh nepodává pak dle § 31 odstavce (1) ve spojení s § 34 odstavcem (1), nýbrž dle § 31 odstavce (2) jako „... osoba, která na něm doloží právní zájem ...“. Zájmem bývalého jednatele je zřejmý – chce být vymazán z jako jednatel z obchodního rejstříku. Toto by mělo být i zájmem rejstříkového soudu, který by měl evidovat skutečnou situaci. Jelikož však společnost s ručením omezeným musí mít obligatorně člena statutárního orgánu – jednatele, připadá následně v úvahu postup dle § 29 odstavce (6).

Když jsme výše zmínily způsoby (situace) odstoupení jednatele z funkce, kdy mu společnost neposkytuje součinnost, měli bychom zmínit situace, kdy naopak jednatel svým odstoupením znepříjemňuje život společnosti. Obchodní zákoník tak řeší situaci, kdy odstupující jednatel může své odstoupení oznámit přímo na zasedání orgánu, který má projednat jeho odstoupení^{clxxxvi}. Nutno si ale uvědomit, že orgán se v podstatě dostává do velmi nezávidě hodné situace, neboť se o tomto odstoupení dozvídá až na poslední chvíli. V souvislosti s tímto však vyvstává nepříjemná situace.

Jde o to, že takový orgán, zde valná hromada, má svůj program^{clxxxvii}. Dle citovaného ustanovení, je možno tento změnit jen za podmínky, že s tím souhlasí všichni společníci. Problém nastává, pakliže všichni společníci nejsou přítomni, anebo pakliže některý z nich odmítne tuto změnu programu. Obchodní zákoník tuto otázku řeší tak, že funkce jednatele končí bez dalšího uplynutím dvou měsíců po oznámení odstoupení na zasedání onoho

^{clxxxv} Dle § 127 odstavce (4) musí být o rozhodnutích valné hromady pořízen notářský zápis vždy, jde-li o rozhodnutí dle § 125 odstavce (1) písmena d). Jelikož se jednatelé zapisují do společenské smlouvy, je jakékoliv rozhodování o jejich změnách spojeno s povinností poříditi notářský zápis.

^{clxxxvi} Srovnej znění poslední věty § 66 odstavce (1).

^{clxxxvii} Srovnej znění § 129 odstavce (1).

orgánu^{clxxxviii}. V této situaci je nutno si uvědomit, že je to především jednatel, kdo má připravovat program valné hromady a tuto pak svolat. Jelikož je ale též nutno během oné dvouměsíční lhůty^{clxxxix} jmenovat nového jednatele, musí se sejít valná hromada, která bude mít na programu volbu, respektive jmenování, nového jednatele. Dle názoru autora by společnost mohla po dostupujícím jednatelem požadovat náhradu nákladů za konání této valné hromady právě proto, že své odstoupení oznámil až na jejím zasedání, nikoliv předem. Problém ovšem nastane, když se tato valná hromada nesejde (není např. ani svolána) během uvedené dvouměsíční lhůty tak, aby mohla včas jmenovat nového jednatele. Za této situace pak jednatelem nezbyvá, než postupovat tak, jak je naznačeno výše, tedy prokázat rejstříkovému soudu splnění podmínek o tom, že oznámil příslušným orgánům své odstoupení, a následně požádat o výmaz své osoby z obchodního rejstříku. Pakliže se totiž v průběhu běhu dvouměsíční lhůty nesejde valná hromada, bylo by to pro změnu zneužití ze strany společnosti, respektive jejích společníků, vůči jednatelem.

Jiným aspektem v souvislosti s projednáním odstoupení jednatele je situace, kdy společnost má jen jediného společníka^{cxv}. Zde je ještě nutno rozlišovat, zda jediný společník je i současně jednatelem či nikoliv (praktické to bude jen v situaci, kdy společník je fyzickou osobou). Jestliže má totiž společnost jen jediného společníka, pak tento vykonává působnost valné hromady svým rozhodnutím^{cxvi}. Ten tak může tímto svým rozhodnutím projednat odstoupení jednatele a současně jmenovat nového jednatele. Problém ale nastane, pokud je tento jediný společník současně i jediným jednatelem společnosti a nejmenuje nového jednatele. V uvedené situaci by měl rejstříkový soud návrh na výmaz jednatele, který je současně jediným společníkem společnosti, odmítnout, neboť připuštění jiného závěru by bylo logicky jednak proti smyslu Obchodního zákoníku, a jednak na takovémto stavu nemůže být právní zájem.

^{clxxxviii} Uvedená lhůta má zabránit šikanoznímu výkonu práva ze strany jednatele vůči společnosti. Stejně tak například i I. Štenglová (Štenglová, Plíva, Tomsa a kol. – Komentář Obchodního zákoníku, 10. vydání, C.H.Beck, Praha 2005).

^{clxxxix} Srovnej znění § 127 odstavce (4) ve spojení s § 125 odstavcem (1) písmenem c), respektive d).

^{cxv} Dle § 105 odstavce (2) může totiž za určitých podmínek být společníkem společnosti s ručením omezeným i jediná, ať už třeba fyzická či právnická, osoba.

^{cxvi} Srovnej znění § 132 odstavce (1).

Možnost soudu odmítnout takovýto návrh pramení ze znění § 200d písmena c) OSŘ, která stanoví, že návrh bude odmítnut, když „... návrh neobsahuje všechny náležitosti stanovené zvláštním právním předpisem.“ Tímto předpisem je právě Obchodní zákoník^{CXCII} a jeho ustanovení zakotvující povinnost společnosti mít funkci jednatele obsazenou. Jelikož by podání nesplňovalo tuto povinnost, soud takovýto návrh odmítne^{CXCII}.

Závěrem k odstoupení zbývá jen dodat, že odpovědnost jednatele končí v okamžiku projednání odstoupení jednatele valnou hromadou v případě, že se valná hromada sešla a toto projednala či měla projednat, anebo marným uplynutím příslušné lhůty v případě, že se valná hromada nesešla.

Oddíl D. – Odvolání jednatele

Odvolání z funkce je dalším ze způsobů skončení funkce jednatele. Tento způsob skončení funkce je plně v kompetenci valné hromady a je Obchodním zákoníkem přímo předvídan jako nejčastější způsob skončení funkce^{CXCIV}. Z tohoto ustanovení také vyplývá, že není možné ustanovit některého jednatele jako neodvolatelného^{CXCV}, s čímž lze jen souhlasit.

V některých případech se může stát, že je například ve společenské smlouvě zakotveno, že jednatele lze odvolat jen z určitých důvodů. Takovýmto důvodem by nejčastěji mohli být neuspokojivé hospodářské výsledky či nespokojenost společníků s vedením společnosti. Dle názoru autora je však takovéto omezení odvolání jednatele z funkce v rozporu s Obchodním zákoníkem, který v citovaném ustanovení nezmiňuje jakoukoliv možnost podmínit odvolání jednatele. V případě, že by se pak soud zabýval

^{CXCIII} Srovnej znění § 35 písmeno f). Zde je přímo povinnost společnosti mít obsazený statutární orgán. V případě, že je tedy za této situace podáván návrh na výmaz jednatele ze obchodního rejstříku, tak je současně povinností společnosti určit, kdo bude jejím jednatelem namísto odstoupivšího.

^{CXCIII} Toto ale nebrání tomu, aby společnost neměla vždy obsazený svůj statutární orgán vždy. Naopak, Obchodní zákoník počítá s tím, že mohou nastat situace, kdy bude funkce jednatele neobsazena, například při smrti tohoto. Na takovém stavu ale není zájem, proto Obchodní zákoník pod hrozbou sankce (zrušení společnosti) stanoví povinnost společnosti obsadit svůj statutární orgán.

^{CXCIV} Ze znění § 125 odstavce (1) písmena f) přímo vyplývá, že odvolání jednatele náleží do výlučné kompetence valné hromady.

^{CXCV} Srovnej shodný názor vyslovený Vrchním soudem v Praze z 15.1.2001, sp. zn. 29 Cdo 968/2000, publikováno v Soudních rozhledech č. 5/2001.

oprávněností nároků jednatele dožadujícího se prohlášení neplatnosti rozhodnutí valné hromady^{cxcvi}, měl by toto soud odmítnout^{cxcvii}, neboť soud by se při přezkumu rozhodnutí valné hromady měl zabývat jen její formální stránkou^{cxcviii}.

Další problém v souvislosti s odvoláním jednatele souvisí se samotnou valnou hromadou. Je to totiž zejména jednatel, kdo jí svolává a kdo tedy určuje její program. Jednatel, zejména pokud je mu toto, třeba i neformálně, oznámeno předem, však na tomto svém odvolání nemusí mít zájem, a proto nemusí dobrovolně poskytovat součinnost vedoucí k jeho dovolání a tento bod nezahrne do programu valné hromady, případně jí ani nesvolává.

Nesvolání valné hromady mohou společníci za určitých podmínek^{cxcix} čelit a to tak, že o svolání sami požádají jednatele, a pokud jí tento nesvolá sám, tak jí mohou svolat oni sami. Stejně tak se mohou společníci bránit v případě, že sice jednatel valnou hromadu svolá, ale jeho odvolání není uvedeno v programu. V takovém případě musí ale být všichni společníci účastni na valné hromadě, aby mohli odvolání projednat^{cc}. V souvislosti s novelizací provedenou v roce 2006, došlo ke změnám na úseku obchodního rejstříku. Doplněné znění § 31 odstavce (3) totiž nově stanoví, že k výmazu dojde i bez souhlasu takovéto osoby.

Odpovědnost odvolaného jednatele končí okamžikem, kdy valná hromada rozhodne o jeho odvolání. Toto bude vždy učiněno k určitému datu a je nutné, aby se o tomto jednatele dozvěděl, pakliže nebyl na valné hromadě přítomen.

^{cxcvi} Srovnej znění § 131 odstavce (1).

^{cxcvii} V případě neodmítnutí takového požadavku jednatele bych se domníval, že by se jednalo o extenzivní výklad Obchodního zákoníku. V tom případě by ale byla vážně narušena podstata Obchodního zákoníku, neboť soud by se pak v podstatě mohl stát jakýmsi strážcem statusu quo.

^{cxcviii} Obdobný názor vyslovil i K. Eliáš (K. Eliáš – Společnost s ručením omezeným, PROSPEKTUM, Praha 1997, str. 170).

^{cxcix} Souhrn jejich vkladů na základním kapitálu musí dosahovat alespoň 10%. Srovnej § 129 odstavce (2).

^{cc} Srovnej znění druhé věty § 129 odstavce (2).

Oddíl E. – Ztráta předpokladů pro výkon funkce

Dalším možným způsobem skočení funkce, i když ne zrovna častým, je ztráta předpokladů pro výkon funkce. Jednatel totiž musí pro splňovat určité předpoklady. Tyto jsou stanoveny zejména v § 38l a § 194 odstavcích (2-7)^{cci}. Nelze si ale nepovšimnout určitých rozporů zmíněných ustanoveních. Zatímco v § 194 odstavci (7) se říká, že jednatele, který přestane splňovat předpoklady, zaniká jeho funkce, pokud zákon nestanoví jinak, tak na druhou stranu v § 38l odstavci (6) je stanoveno, že pokud nastane nějaká takováto překážka, existuje možnost, že příslušný orgán, jakmile se o takovéto překážce dozví, jednatele buď odvolá anebo jí ve funkci potvrdí. Nutno ale dodat, že zatímco první ustanovení se týká spíše všeobecných předpokladů pro výkon funkce^{cci}, tak druhé ustanovení se týká spíše předchozí „podnikatelské působení“ jednatele. Připouští-li tedy Obchodní zákoník jednatele, který v minulosti nemusel být podnikatelsky úspěšný, třeba i ne svojí vinou, tak současně zcela správně požaduje, aby jeho funkce byla potvrzena.

Jednateli, který přestal splňovat některý ze zákonem požadovaných předpokladů (případá v úvahu jen ztráta či omezení způsobilosti k právním úkonům, bezúhonnost, neexistence konkurzu), zaniká odpovědnost právní mocí určitého rozhodnutí. Toto je ale velmi nešťastné řešení, neboť tak jednatele staví do výhodné pozice, ač předtím sám ztratil předpoklady pro výkon funkce.

Oddíl F. – Zánik společnosti

Konečně, posledním důvodem zániku funkce jednatele je zánik společnosti. Logicky totiž není možné, aby existoval statutární orgán – jednatel, bez společnosti. Při zániku společnosti dochází k tomu, že společnost, a tedy i funkce jednatele, zaniká výmazem z Obchodního rejstříku a to bez ohledu na to, zda společnost zaniká s právním nástupcem či bez něj.

^{cci} Pro společnost s ručením omezeným se těchto ustanoveních použije s ohledem na znění § 135 odstavce (2).

^{ccii} Srovnej § 6 Živnostenského zákona.

Kapitola 10. – Závěr

Oddíl. A – Shrnutí

Autor této diplomové práce s názvem *Jednatel ve společnosti s ručením omezeným* se pokusil odpovědět na zadaný úkol, a to tak, že se postupně vypořádal se všemi oblastmi zmíněnými v zadání. Tyto oblasti byly v zadání rozděleny do dvou hlavních částí a daly by se popsat následovně.

První zadanou oblastí či částí bylo zhodnocení právní úpravy jednání jednatele jako statutárního orgánu jedné z obchodních společností. Toto jednání mělo být zhodnoceno z pohledu práv třetích osob a současně měl diplomant porovnat jednání přímé a nepřímé.

V druhé části zadané diplomové práce, která měla být svým rozsahem a hloubkou podstatou diplomové práce, mělo být zodpovězení na některá stěžejní témata týkající se problematiky jednatelů společnosti s ručením omezeným. Těmito bylo zejména ostavení jednatele ve společnosti s ručením omezeným jako statutárního orgánu, dále měly být řešeny takové otázky jako nabytí jednatelského oprávnění, stejně jako jeho pozbytí. Dále neměl být opominut rozsah a meze tohoto oprávnění jednatele a to jak v rámci obchodního vedení, tak v rámci jednání jednatele jménem společnosti s ručením omezeným. Samozřejmostí mělo být také zmínění případné odpovědnosti jednatele za výkon jeho funkce. Tato druhá část měla taktéž zmínit vztah mezi jednatelem a samotnou společností s ručením omezeným a to jak z pohledu vzájemných práv a povinností.

Jako autor jsem dále pokládal za důležité zmínit se o některých frekventovaných oblastech vztahů mezi jednatelem a společností s ručením omezeným a to i přes to, že nebyly výslovně zmíněny v zadání diplomové práce. Těmito oblastmi byl zákaz konkurence, dále vnitřní obchodování a

konečně i výkon funkce jednatele cizím státním příslušníkem. Zejména tato poslední oblast si myslím zaslouží mimořádnou pozornost z několika důvodů.

Jednak jde o jev (společnost s ručením omezeným s jednatelem jako s cizincem) stále častější k čemuž významnou měrou přispěl i vstup do Evropské unie, ale i umožnění podnikat v celé České republice i jiným než evropským cizincům. Dalším důvodem, proč zmínit tuto problematiku, je to, že cizinecké právo obecně (nejenom ve vztahu k Evropské unii) u nás během posledních zhruba deseti let prodělalo obrovský vývoj. Tím, jak se měnily omezení cizinců zastávajících funkce statutárních orgánů, tak se měnily i možnosti ohledně samotného výkonu jejich funkce.

Při samotném zpracování jsem zvolil přístup, kdy jsem nejprve popsal funkci jednatele včetně toho, že jsem se pokusil určit jeho povahu. Dále jsem pak rozebíral jednotlivé úkoly zmíněné výše v tomto oddílu a to od samotného vzniku, přes jeho vlastní výkon, kdy jsem se zabýval vztahem mezi jednatelem a společností ve světle smlouvy o výkonu funkce. Zde jsem se zabýval především úplatností funkce jednatele, když jsem se pokusil osvětlit některé aspekty, která jsou v nauce a někdy i v praxi stále sporné. Těmito je spornými oblastmi je například bezplatný výkon funkce jednatele, výpočet výše odměny v některých situacích, kdy je stanovení její výše závislé na vnějších faktorech. Dalšími zajímavými případy může být výplata tantiémy.

Jednou kapitolou jsem se pokusil otevřít u nás dosud téměř opomíjenou oblast, konkrétně vlastní formování vůle právnické osoby. Domnívám se, že toto formování vůle právnické osoby je troj stupňovité a to v tom smyslu, že tato vůle je nejprve zformována společenskou smlouvou či obecně jakýmkoliv obdobným dokumentem, dále smlouvou o výkonu funkce, kde je stanoveno, co je záležitostí (předmětem) výkonu funkce jednatele (tedy něco určitějšího než jen řádný výkon či jiné nic neříkající ustanovení), a konečně poslední stupeň, jímž je pokyn udílený na valné hromadě.

V dalších kapitolách jsem pak rozebíral obchodní jednání a jednání jménem společnosti, když jsem zmínil i vliv evropského práva. V obou těchto kapitolách jsem se též pokusil nastínit řešení reálných situacích, se kterými se lze v praxi

setkat. Po těchto kapitolách jsem jako závěr logicky zvolil zánik funkce jednatele a tak zakončil svou diplomovou práci.

Oddíl B. – Možné závěry

Platná právní úprava, i když roztříštěna do mnoha ustanoveních, nabízí základní informace o výkonu funkce jednatele společnosti s ručením omezeným. Na druhou stranu je nutno dodat, že i přes více než patnáctiletou existenci Obchodního zákoníku a provedení několika novel, je oblast úpravy jednatelů, ale obecně jakýchkoliv členů statutárních orgánů, stále velkou neznámou. Jelikož Obchodní zákoník na několika místech připouští několikery výklad, nebývá vždy úplně snadné určit v konkrétní situaci nejlepší řešení.

Přes uvedené nesnáze je výkon funkce jednatele o mnohem snazší a já doufám, že třeba i díky mé diplomové práci, bude vneseno o trochu více světla do uvedené problematiky.

Seznam použité literatury:

Civilní právo procesní – Prof. JUDr. Alena Winterová a kolektiv (Linde Praha, Praha 2006, 4. vydání)

Introduction to English and EU Law – The Free Movement of People – O. Odudu (Cambridge University Press, University of Cambridge 2007);

Komentář Obchodní zákoník – Štenglová, Plíva, Tomsa a kol. (C.H.Beck, Praha 2005, 10. vydání);

Kurs obchodního práva – Právnícké osoby jako podnikatelé – Eliáš/ Bartošíková/ Pokorná a kolektiv (C.H.Beck, Praha 2003, 4. vydání);

Občanské právo hmotné I. – M. Knappová, J. Švestka a kolektiv (ASPI Publishing, Praha 2002, 3. vydání);

Obchodní právo I. – Irena Pelikánová (ASPI, Praha 2005, 1. vydání);

Obchodní závazkové vztahy – Stanislav Plíva (ASPI Publishing, Praha 2006, 1. vydání);

Společnost s ručením omezeným – Karel Eliáš (PROSPEKTUM, Praha 1997, 1. vydání);

Společnost s ručením omezeným – Bartošíková, Štenglová (C.H. Beck, Praha 2006, 2. vydání);

Sbírka Soudních rozhodnutí – č. 13/ 1995, č. 41/ 1995, č. 5/ 2001;

Teorie práva - J. Boguszak, J. Čapek (CODEX Bohemia, Praha 1997);

Trestní právo hmotné – obecná část – O. Novotný, A. Dolenský, J. Jelínek, M. Vanduchová (ASPI Publishing, Praha 2003, 4. vydání);